216
OCT 17 1951
New York Public Library 470 Fifth Ave.

VIENYBĖ

Lithuanian National Weekly

LXVI M. 41 N. BROOKLYN, N. Y. PENKTADIENIS, 1951 M. SPALIO (OCTOBER) 12 D. KAINA 10 C.

Dabar

Naujas žurnalas
Dar toli šaukia
"Laisvės šventė"
Trilypė sukaktis

JUOZAS TYSLIAVA

Gabija, naujas literatūros žurnalas, kuris šiomis dienomis išėjo iš spaudos, daro gana jaukų įspūdį.

Žurnalas — knygos formato ir pirmajame jo numeryje sudėta net aštuoniolikos autorių kūriniai.

Žurnalą leidžia "Lietuvių Spaudos Centras Amerikoje," o redaguoja Stepas Zobarskas, taip pat žinomas rašytojas, kuris buvo toks kuklus, kad šiam numeriui nesiteikė duoti nė vieno savo kūrinio.

Kiek tai liečia žurnalo redaktorių, jis buvo taip pat kuklus, sakyčiau, net per kuklus, nes, rašydamas vedamąjį straipsnį, teužėmė vos pusę puslapėlio...

***

Skaitydami Gabiją, tą "keturis kartus metuose" besiryžtantį eiti žurnalą, jūs neišvengiamai perskaitysite ir Bernardo Brazdžionio eiles apie New Yorką.

Pavyzdžiui,—

"Saulė dar nedrįsta keltis pro rūkus,
O senai pabudo gatvės ir namai.
Josephine Beker — spindulys tvankus
Šoko ant Empire dangoraižio linksmai".

Skaitai žmogus ir netiki, kad tokį daiktą galėjo padaryti poetas Brazdžionis.

Kauno gimnazistai, niekad nematę New Yorko, anais laikais geriau parašydavo.

***

Stalino bomba, trinktelėjusi kažkur Sibiro plotuose, net keliais aidais atsiliepė vakarų valstybėse.

Pirmą kartą Stalinas viešai pareiškė, kad Sovietų Sąjunga turi atominę bombą.

Be surmaišio nesuraugsi sūrio. Pasivogusi paslaptį, Sovietų Sąjunga dabar taip pat gamina atomines bombas.

Kaip toli šiame biznyje yra nuėjusi Sovietų Sąjunga, nežinia.

Bet, faktas lieka faktu, kad iki šiol sovietai turėjo tik du atominius bandymus.

Taigi, šiuo atveju jiems dar toli šaukia iki Amerikos.

***

Praeito karo metu, rodos, velionis Rooseveltas kartą pareiškė, kad Amerika turėsianti tokį ginklą, kurio bijosis visas pasaulis, bet kurio paslapties nebus lengva išsaugoti.

Akurat. Nebuvo, nėra ir niekad nebus amžinų paslapčių.

Idėjos, kaip ir patys išradimai, yra visos žmonijos savybė.

Nenuostabu, kad ir atominės bombos monopolio pagaliau netenka Amerika.

Tik atsiminkime, kas atsitiko su ugnies, parako, garo, elektros, narlaivio, kulkosvaidžio ir kitų išradimų paslaptimis...

***

Kai kas mano, kad Tautos Šventės nereiktų švęsti.

Mat, ta šventė norima paminėti Vytauto Didžiojo karunaciją, kuri, kaip žinoma, niekad neįvyko.

Kitais žodžiais, nedera džiaugtis nelaime.

Nežiūrint nuomonių skirtumo, ta šventė, ypač Lietuvoje, yra virtusi tokia didele tradicija, kad net okupantai nedrįso jos panaikinti.

Pavyzdžiui, Rugsėjo Aštuntoji Tarybų Lietuvoje švenčiama, kaip "laisvės šventė"...

***

Jonas Kardelis, buvęs Lietuvos Žinių ir dabartinis Nepriklausomos Lietuvos redaktorius, spalio 20 d. minės net trilypę sukaktį:

35 metų laikraštinio darbo, 30 metų vedybinio gyvenimo ir 20 metų, kai jo žmona, žinoma operos artistė, dirba scenoje.

Šiai sukakčiai paminėti, Montrealo lietuviai, su M. Lipnicku priešaky, sudarė speciali komitetą, kurio adresas — 7659 Central St. Villa la Sale, Montreal, Canada.

Nėra abejonės, kad Kardeliai, sulaukę tokios brandžios sukakties, susilauks ir sveikinimų.

Ir mes bent mintimis būsime su tais, kurie spalio 20 d. tai kultūrininkų porai dainuos "ilgiausių metų".

NAUJAS MASKVOS 'TAIKOS' MANEVRAS

Stalinas ruošiasi imtis iniciatyvos "taikingam" susitarimui

Gandai, kurie jau savaitę laiko vaikšto Berlyne ir Londone, apie Stalino ketinimą imtis iniciatyvos sušaukti "keturių" konferenciją, paskutiniom dienom sustiprėjo.

Jei tikėti informacijai, kuri paeina iš Stockholmo, Stalinas šiuo metu baigia ruošti deklaraciją, kurią žadąs pasiųsti Trumanui, Attlee ir Plevenui.

Šioje deklaracijoje bus trys punktai:

1. Sovietų Sąjunga pareikš pasiruošusi favorizuoti laisvus rinkimus visoje Vokietijoje, duodant vakariečiams reikalaujamas garantijas.

2. Stalinas prašys, kad spalio mėnesio pabaigoje, po anglų rinkimų, būtų sušaukta Berlyne "keturių" konferencija, kurioj jis pats pasiryžęs dalyvauti, kad bendrai aptarus su kitais trimis didžiaisiais, ne tiktai Vokietijos klausimą, bet ir visos Europos problemą.

3. Stalinas šioj deklaracijoj pareikš oficialiai, jog Sovietų Sąjunga turi norą, kad Korėjos konfliktas kuogreičiau pasibaigtų.

Pirm pradedant nagrinėti šiuos tris punktus, mes galime konstantuoti, jog Sovietų Sąjunga priversta imtis tokio pobūdžio iniciatyvos.

Vokietijoje pasitarimai tarp sąjungininkų ir Adenauerio eina gera linkme. Kremlius neturi jokio intereso leisti užmigti vokiečių aistrai, kurią su kėlė pasiūlymas dėl bendrų rinkimų visoj Vokietijoje. Tas pas vokiečius sukelia didesnį susidomėjimą, negu susitarimai su Washingtonu.

Dėl "keturių" konferencijos, tai po to, kai Sovietų Sąjunga buvo likviduota San Francisce, kas jai sumažino autoritetą pas satelitus, ji stengsis pakelti savo presižą šiuo diplomatiniu manervu.

Korėjoje, pagaliau, po gen. Bradley pareiškimo, jog amerikiečiai, matydami raudonuosius nerodant noro taikytis, o besiruošiant vien tik karui, imsis didelės ofenzyvos, kad likvidavus raudonųjų lizdus. Aišku tas išprovokuotų pasaulinį karą, bet kaip visi duomenys rodo, Sovietų Sąjunga šiuo metu vengia jį pradėti.

RUSAI PASIRUOŠĘ NUSILEIDIMAMS...

Ar verta kartoti, kad Vokietija pasilieka taikos ir karo raktu.

Vienas kas yra aišku, jog be pilno vokiečių prisidėjimo, Europos gynimosi sistemoje pasiliks tuštumos.

Nežiūrint, dar nelabai patenkinamų pirmųjų pasitarimų rezultatų tarp sąjungininkų ir Adenauderio, sovietai gerai žino, jog Vokietija vis vien bus įtraukta į Europos gynimą, jog bus sukurtos vokiečių divizijos ir įjungtos į Atlanto kariškąbloką, kuris darosi kasdieną vis stipresnis.

Stalinas įsitikinęs, kad sovietų diplomatija šį rudenį daug prarado: vakarų valstybėse komunistai visur buvo daugiau ar mažiau neutralizuoti ir visur smarkiai sustiprėjo kariškas pajėgumas. Štai kodėl jis yra nutaręs padaryti "posukį," tikėdamasis, kad jo taikos pasiūlymas" sulėtins laisvųjų tautų apsiginklavimą ir vėliau jis vėl galės atnaujinti savo žaidimą.

1. Jis sutiks patenkinti visas vakariečių pastatytas sąlygas, dėl laisvų rinkimų pravedimo visoj Vokietijoj.

2. Jis siūlys spalio pabaigoje Berlyne sušaukti "keturių" konferenciją ir žada nebeliesti Atlanto pakto klausimo.

3. Jis patars kinams pasirašyti paliaubas Korėjoje ant dabartinės fronto linijos ir asmeniškai bus pasiruošęs imtis taikinimo darbo.

4. Kinams pasirašius paliaubas, Amerika pasiryžusi užmegsti prekybinius santykius su Mao Kinija ir favorizuoti jo įstojimą į UN.

Kokie bus jo šios "taikos" aktai?

Ar Grotewohl pasiūlymas nesukėlė rimtą padėtį? Adenaueris pirmom dienom atsakė, kad jis sutinka dėl rinkimų abejose zonose, tik su sąlyga, kad anapus "geležinės uždangos" būtų duotos garantijos ir rinkimai būtų vykdomi po UN kontrole.

Stalinas savo deklaracijoje pareikš, kad Sovietų Sąjunga pasiryžusi savo zonoje leisti tokiai kontrolei ir kad šis dalykas turės būti išspręstas tarp pačių vokiečių, okupantams visai nesikišant. Šitoks pasiūlymas vokiečių tautoje susilauktų didelio prielankumo, tad nereikia stebėtis jei jau dabar Adenaueris sako, kad jei Vokietija bus sujungta, ramybė grįš į Europą.

"KETURIŲ" KONFERENCIJA BERLYNE

Bet kadangi sovietų tikslas su šiuo pasiūlymu yra aiškus, būtent, neleisti vakarų Vokietijai įstoti į Atlanto bloką, tai ar sąjungininkai pasiruošę tokiam įvykiui, kuris sugriautų visas iki šiol darytas pastangas.

Štai čia Stalinas ir išeina su antru pasiūlymu:

— Susirinkime mes. Berlyne — pasakys jis Washingtonui, Londonui ir Paryžiui, — tuojau pat po anglų rinkimų. Aš pats pasiruošęs atvykti į konferenciją.

Ir jis dar pridės:

— Šita konferencija turės tikslą ne tik išstudijuoti Vokietijos problemą, bet ji bus tikra "taikos konferencija," nes mes joje apsvarstysime visas problemas, kurios mus skaldo Europoje, kiek tai liečia Austrijos nepriklausomybės pripažinimą ir kitką.

— Kodėl šaukti šią konferenciją, — aiškiausiai atsakys "trys didieji," jei per visas paskutines konferencijas sovietų atstovas sistematiškai klūdė susitarti? Kodėl mums dabar susirinkti, jei Gromyko dar Paryžiuje be pertraukos kartojo, jog Atlanto paktas dominuoja visas problemas?

Turimomis žiniomis, Stalinas pareikš, jog konferencijoje Atlanto paktas visai nebus paliestas.

Tokiu atveju, oficialūs Washingtono ir Londono komentatoriai (ypač Londono, kur Churchillis pakartotinai pabrėžė, kad kai tik jis bus premjeru, kas po Irano įvykių vystimosi darosi visai galimas dalykas, jo pirmasis žingsnis bus susitikti su Stalinu), sako, kad tokia konferencija Berlyne galės įvykti.

MASKVA FAVORIZUOS KORĖJOS PALIAUBAS

Sąjungininkai mielai sutiks vykti į tą konferenciją, jei prieš tai sovietai duos įrodymą, kurio jau kelintas mėnuo jų reikalaujama, baigti su Korėjos karu.

Čia Stalinas žada irgi patenkinti "didžiuosius".

Turimom žiniom Stalinas yra davęs "ukazą" Mao Tse Tungui, kad raudonieji greičiau sutiktų su paliaubomis ne ant 38 paralėlės, kaip visą laiką reikalavo, bet ant dabartinio fronto linijos. Ir vis iš tų pačių informacijos sluogsnių, jei Mao dels su paliaubom, tai Stalinas per "keturių" konferenciją pasižada paimti Korėjos klausimą į savo rankas, kad greičiau būtų susitarta dėl taikos.

Tokie gandai, kurie dabar vaikšto po Europos sostines, sakoma, yra verti pasitikėjimo.

Galimas dalykas, kad Sovietų Sąjungai po agresyvesnės politikos ir priešinimosi visiems susitarimams, kurie jai buvo pasiūlyti, išėjus su tokiais pasiūlymais, dar kartą sužavės "didžiuosius", kaip tas jai buvo pasisekę Jaltoje ir Teherane.

Washingtonas yra davęs suprasti, kad pasiruošęs užmegsti komercinius santykius su Mao Kinija, jei tik Korėjoje bus pasirašytos paliaubos ir žada favorizuoti Kinijos įstojimą į UN.

Ateinančių savaičių bėgy pamatysime, kiek tiesos yra tuose ganduose ir, ar vakariečiai nepasiduos į naujus Kremliaus spąstus įtraukiami.

Kai rudens šalna pakanda žalią lapą...

TEGU STALINAS NEDARO ILIUZIJŲ

Amerikos atominės bombos neleidžia Stalinui ramiai miegoti

Ar galima derėtis su Sovietų Sąjunga? Sąjungininkai galvoja taip, bet nenori sumažinoti apsiginklavimą, ypač ato miškoje srityje, kuri leidžia pasilikti stipresniems už sovietus, nežiūrint, kad šie jau turi atominę bombą.

Stalinas paskutiniame pareiškime Pravdai, atrodo, pakeitė savo nusistatymą dėl atominės bombos.

— Mes turime įvairių rūšių atominių bombų, — pareiškė jis. — Bet jas mes gaminame apsisaugojimui ir niekad mes negalvojame pulti Ameriką ar kitus kraštus.

Tai pirmas punktas. Štai kitas:

—Mes turime atominę bombą, bet mes stovime už tai, kad tuojau pat būtų uždrausta jos gamyba ir mes esame pasiruošę sutikti su tarptautine kontrole šitoje srityje, jei Amerika bus tokios pat nuomonės, kaip ir mes.

Jei taip Stalinas sako, tai tik todėl, kad prieš kelias dienas Washingtonas atidengė, jog Amerika atominėje srityje viršija Sovietų Sąjungą ir ta jėga leidžia sukliūdyti naujai sovietų agresijai į vakarus.

Vadinasi, jei sąjungininkai sutiks su Stalino kontrole, rau donajai armijai bus paliktos atviros duris į Atlantą. Štai kas slepiasi už Stalino pareiškimo.

Kodėl negalima kitaip galvoti apie Stalino pasiūlymą? Užtenka tik peržiūrėti paskutinių penkių metų įvykius.

Per tuos penkis metus sovietai tik žodžiais kalbėjo apie taiką, bet tuo pačiu savo satelitams duodavo "ukazus" daryti agresijas, kurios lengvai galėjo sukelti pasaulinį karą.

Ar būtų kilęs Graikijoje civilinis karas, jei Maskva nebūtų rėmusi gen. Markos patarėjais ir ginklais? Ar būtų Ho Chi Minn Indokinijoje pradėjęs sukilimą, jei Maskva jo nepalaikytų? Ar šiaurės korėjiečiai būtų pradėję agresiją, jei ir čia Maskva nebūtų prikišusi pirštus?

Ir kas gali patikėti Stalino taikingais norais, jei jis piršto nepajudina sustabdyti šias kautynes.

Komunistai žinoma sako, kad jei dideji susirinks į nuoširdžią konferenciją viskas galės susitvarkyti ir taika bus įgyvendinta.

Bet kas gali garantuoti, kad tai bus nuoširdi konferencija?

Niekas niekad vakaruose nera sakęs, kad derybos su sovietais nebus daromos.

Tačiau, jei pasižiūrėsime į visas praėjusias kanferencijas, kur jos nebūtų buvusios Paryžiuje, New Yorke ar San Francisce, tai iš Vyšinskio, Gromyko ar Molotovo visad vakariečiai girdėdavo tik "niet". Sovietų diplomatai tik stengėsi susabotuoti konferencijas.

Ir dabar Stalinas nori priversti pasaulį tikėti, jog jis atsikėlęs ant geros kojos ir nori taikiai pasaulį organizuoti, pašalindamas visų baubą — atominę bombą.

Pirmiausiai, tegu Stalinas parodo veiksmais, kad jis trokšta taikos, o ne agresijos. Tegu gražina pavergtoms tautoms laisvę, tegu atidaro vergų stovyklų vartus ir paleidžia kalinius, tegu baigia su karu Korėjoje ir Indokinijoje.

Adenauer šaukia "atiduokite mūsų žemes"

RYTŲ VOKIETIJOJ BUS PALEISTA 20,000 KALINIŲ

Diplogas, kuris praeitą šeštadienį vyko tarp vakarų Vokietijos kanclerio Adenaurio ir rytų Vokietijos—Grotewohl, primena kurčių pasikalbėjimą:

— Negali būti ir kalbos apie Vokietijos suvienijimą, — pasakė pirmasis, — kol Vokietijai nebus gražintos vokiškos žemės, kurios jai buvo atplėštos, įskaitant ir tas visas teritorijas, kurios randasi už Oderio—Neisse.

—Spekuliavimo laikas dėl teritorijų gražinimo Vokietijai jau užbaigtas, — atsakė kitame mitinge antrasis.

Berlyne vykstančios parodos proga Adenaueris savo kalboj pakartojo 14 punktų dėl laisvų rinkimų pravedimo visoj Vokietijoje.

Adenaueris nepaminėjo kokios tos teritorijos, į kurias jis tiesia rankas. Pirmykštėse savo kalbose jis buvo sakęs, jog apsistos prie 1937 metų sienos, palikdamas Lietuvai Klaipėdą. Kas žino, gal šiandien Adenauerio apetitas pasidarė didesnis.

Grotewohl žada šią savaitę duoti Adenaueriui atsakymą dėl reikalaujamų garantijų ir paleisti 20,000 kalinių. Jei tai politiški kaliniai, tai bus padarytas pirmas žingsnis patenkinimui vieno iš 14 Adenauerio punktų.

Suimtas prancūzų žurnalistas kaip Maskvos agentas

Paryžiuje visus nustebino vieno Paryžiaus radikalaus dienraščio politiško redaktoriaus Henry de Korab suėmimas.

Kuris laikas jo straipsniuose pradėjo praeiti sovietams palankios mintys ir dabar paaiškėjo, kad jis gaudavo iš Maskvos pinigus ir buvo sovietų agentu.

DALYVAUKITE NAUJAME KONKURSE

Apie konkursą plačiau skaitykite 7 puslapyje

IŠ VISO PASAULIO

— Miunchene pradėjo veikti nauja galinga "Laisvosios Europos" radijo stotis, kuri žinias perduos į Vengriją. Kita jau veikusi stotis pranešimus daugiausiai siunčia į Čekoslovakiją.

— Į Washingtoną sugrįžo po 3 mėnesių atostogų sovietų ambasadorius Paniuškinas.

— Iraną apleido paskutinieji anglų inžinieriai ir kiti tarnautojai, dirbę naftos valyklose.

— Indonezijoje, vyriausybės įsakymu areštuota virš 1000 komunistų, kurie ruošėsi padaryti perversmą.

— Paryžiuje mirė buvęs "oficialus budelis," vadinamas "Monsieur de Paris" nukirtęs 400 nusikaltėliams galvas. Paskutiniais metais jis visai atrodė pasenęs. Vienintelis jo draugas buvo mėsininkas, kuris turėjo krautuvę jo namuose.

— Harrimanas, Trumano patarėjas tarptaut. klausimais, išskrido į Paryžių, kur turės svarbius pasitarimus su prancūzų ir anglų štabų viršininkais, bei vyriausybių atstovais. Su juo išskrido gen. Bradley, kuris, pasimatęs su gen. Eisenhoweriu, skris į Graikiją ir Turkiją.

— Anglijos karalius Jurgis VI, kai šiek tiek jo sveikata pagerės, vyks 6 mėnesiams atostogų į Pietų Afriką.

— Prancūzijoje kantoniniuose rinkimuose komunistai buvo nustumti atgal ir į priekį išėjo centrinių grupių atstovai.

—Amerikos technikai baigia planus atomiško lėktuvo, kuris ore galės išsilaikyti kelis metus.

— Anglijos princėsė Elizabeta, sosto įpėdinė, su savo vyru Edimburgo kunigaikščiu, šiuo metu lankosi Kanadoje.

Amerikos Lietuvių Savaitė

ALGIRDAS BRAZIS, žymus chicagietis bariton as, neseniai priimtas į Metropolitan operą. Nerukus dainininkas apleidžia Chicagą ir atvyksta į New Yorką, kur jis apsigyvens su šeima. Ta pačia proga pranešama, kad Algirdas Brazis dainuos Vienybės metiniame koncerte, kuris vyks 1952 m. sausio 27 d. Webster Hall, New Yorke.

Minės Lietuvių Salės 30 metų sukaktį

BALTIMORE, MD. — Sujudo sukruto vietos lietuviai, norėdami atitinkamai atžymėti 30 metų sukaktį, nuo to laiko kai po daug pastangų, lėšų ir darbo, 1921 m. spalio mėnesį tapo pastatyta ir iškilmingai atidaryta Baltimorės Lietuvių Salė.

Tuo laiku atidarymo iškilmės tęsėsi kelias dienas, ir vienoje jų buvo pastatyta didelė vietinio, jau mirusio dramaturgo V. Nagurnoskio drama "Piliečiai".

Tam įvykiui atžymėti, šeštadienį, spalio 20d. vakare, Lietuvių Salėje, bus didingas bankietas ir naujai išpuoštos scenos atidarymas.

Salei naujų scenerijų įrengimu rūpinasi savanorių komisija, kurios valdyboje yra: adv. N. Rastenis, pirmininkas, Vincas J. Velžis, vicepirmininkas, Vincas Lukos, raštininkas ir K. Matuliauskas, iždininkas. Scenerijos kainuos apie 1,400 dol. ir vietos lietuviai, pradedant su kun. dr. L. Mendelio 100 dol auka, senesnieji ir naujiesnieji, draugijos ir pavieniai, baigia sukelti tą sumą.

Salės langų puošimu rūpinasi komisija, kurioje veikia dr. P. Mačickas, Marija Jurkšaitė ir Tamas Marcinkevičius.

Scenerijų pagaminimas ir langų puošimas atseis apie 2.000 dol. Dar tiems dviems tikslams reikia pinigų. Kas prie tų darbų auka neprisidėjo, dabar laikas prisidėti piniginiai, bei dalyvauti bankete.

Lietuvių Salė, 851-53 Hollins St., yra Marylando lietuvių meno, kultūros ir organizacijų centras, visiems sava pastogė. Ją ir turime visi remti, palaikyti ir tobulinti. S. Š.

IEŠKOMI

Bružytės Pranė ir Vincė, iš Upeniškių k., Eržvilko vl., Tauragės ap.

Darulis Viktoras, iš Pažvelvių, Želavos vl., Ukmergės ap.

Dementavičius Vytautas, iš Vieškūnų k., Pažaislio v. Kauno ap., buvo išvežtas Vokietijon 1944 metais, žinantieji apie jo likimą prašomi atsiliepti.

Duonelaitis Petras, iš Joniškio.

Jeskovikas Mikas, iš Semeliškių miestelio.

Juonys Gabrys, iš Salos, Daugų vl., Alytaus.

Miškinis Petras, iš Debeikių valsčiaus.

Pečkys Petras ir Vincas, iš Kirsnakaviznos (Čečetų k., Marijampolės ap.).

Putrus Kazimieras, Mykolas, Petronėlė ir Stasė, gyvenę Gardžiuose.

Radašauskas Ignotas, iš Vištyčio.

Rukštelis Albinas ir Juozas, iš Karklupienų k. Pajevonio vl., Vilkaviškio ap.

Šilinskaitė Vaičiūnienė, Ona, iš Lazdėnų k., Vainuto vl., Tauragės ap.

Vasiliauskaitė, iš Marcinkonių valsčiaus.

Ieškomieji arba apie juos žinantieji maloniai prašomi atsiliepti į: Consulate General of Lithuania, 41 West 82nd St., New York 24, N. Y.

"IŠ DŪMINĖS LUŠNELĖS"

K. B. Kraučiuno jumoristinių eilių knyga. Dėl žingeidumo, skaityk ją: Kas išėjo iš dūminės lušnelės? Joje rasi žmogaus didelę ambiciją, nepasilikti dūmuose, bet kilti į šviesą, ir siekti to ko nebuvo galima. — Skaitydamas, prisiminsi Lietuvą, — nusišypsosi — iš Amerikos lietuvių gyvenimo šioje šalyje. Knyga $1.00. Rašykit autoriui visuomet šiuo adresu:

K. B. Kraučiunas,
Daynard Drive,
Canton, Conn.

Sveiksta

Adv. J. Bordenas-Bagdžiūnas, žinomas veikėjas, neseniai turėjo sunkią operaciją, po kurios jis dabar sveiksta savo ūkyje, netoli Chicagos. Adv. J. Bordenas Bagdžiūnas, kaip žinoma, yra Laisvės Varpo idėjos sumanytojas ir įvykdytojas. Laisvės Varpas, kuris Amerikos lietuvių visuomenės aukomis buvo nulietas ir padovanotas Lietuvai, nepriklausomybės metais skambėjo Karo Muziejaus bokšte Kaune. Be to, J. Bordeno-Bagdžiūno iniciatyva anais metais Lietuva buvo atsiuntusi sportininkų būrį į Ameriką ir, priešingai, jo vadovaujamas Amerikos Lietuvių Sporto Komitetas buvo pasiuntęs būrį mūsų sportininkų dalyvauti Pirmoje Lietuvos Sporto Olimpijadoje. Mes turime žinių, kad apie šį žymų Amerikos lietuvių veikėją, jo 50 metų visuomeninės veiklos sukakties proga, ruošiama paskelbti platesnė momografinė studija.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912, AS AMENDED BY THE ACTS OF MARCH 3, 1933, AND JULY 2, 1946.

Of VIENYBE, published weekly at Brooklyn, New York for October 1, 1951, State of New York, County of Kings, ss.

Before me, a Notary Public in and for the State and county aforesaid, pers. appeared Juozas Tysliava, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the Editor and Publisher of the VIENYBE and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management, circulation, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the act of August 24, 1912, as amended by the acts of March 3, 1933, and July 2, 1926 (section 537, Postal Laws and Regulations), printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the name and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are:

Publisher Juozas Tysliava, 412 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

Editor Juozas Tysliava, 412 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

Managing editor Vytautas Gedgaudas, 412 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

Business manager Ann Waivada, 412 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

2. That the owner is: Juozas Tysliava, 412 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

3. That the known, bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: None.

4. That the two paragraphs next above, giving the names of the owners, stockholders, and security holders, if any, contain not only the list of stockholders and security holders as they appear upon the books of the company but also, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, is given, also that the said two paragraphs contain statements embracing affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner, and this affiant has no reason to believe that any other person, association, or corporation has any interest direct or indirect in the said stock, bonds, or other securities than as so stated by him.

5. That the average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscibers during the twelve months preceding the date shown above is 10.000.

JUOZAS TYSLIAVA

(Signature of editor, manager).

Sworn to and subscribed before me this 4th day of October, 1951

(SEAL) *Joseph Ambraziejus*

(My commission expires March 30, 1952.

Prenumeratoriams

Jau buvo rašyta, kad dėl popierio ir kitų reikmenų kainų šokimo, tolimesnis laikraščio siuntinėjimas į kreditą neįmanomas. Nežiūrint to, gerbiamiem Vienybės prenumeratoriams, ypač seniems jos skaitytojams, laikraščio siuntinimas nebuvo sulaikytas. Duota ar laiko ir progos.

Bet šis pranešimas, gerbiamieji yra paskutinis. Skaitytojams, kurių prenumerata išbaigusi, laikraščio isuntimas nutraukiamas. Todėl būsime dėkingi tiems, kurie dar šią savaitę atsiųs savo prenumeratą. Siųsdami prenumeratą, prašomi nepamiršti ir Vienybės Popiežio Fondo. Jūsų auką, drauge su jūsų pavarde, mes paskelbta Vienybėje.

VIENYBĖS ADMINISTRACIJA

SILVER BELL BAKING CO.
(Taip dabar vadinasi Varpo kepykla)
36-40 Stagg St., Brooklyn, N. Y.
Telefonas STagg 2-5938

ANTANAS BALČIŪNAS, savininkas

Kepa visokių rūšių duoną, ypač specialistai Europos ruginės duonos, kurios jie kepa keliolika rūšių

Vedybom ir parėm kėksų ekspertai

Taipgi kepa ir parduoda krautuvėms ir pristato į namus ne tik visokią duoną, bet ir Tortus, Kėksus, Pyragus ir Pyragaičius.

SUFFOLK COUNTY FARMERS MKT.

Silver Bell Baking Co., šeštadieniais čia turi savo produktų skyrių, todėl Long Islando lietuviai pasinaudokite tais vertingais produktais. Viet — Middle Island, L. I. prie Jericho kelio.

Tel. Yaphank 3218 ar 3202.

Varpo kepykla taip pat turi savo skyrių Hickville, L. I., kur antradieniais ir penktadieniais pardavinėjama duona farmeriams. Norintieji užsisakyti Varpo kepyklos duonos ar pyragų, pašaukite aukščiau paduotu telefonu arba parašykite:

SILVER BELL BAKING CO.
Box 44 Middle Island, L. I.

STANLEY'S CAFE
702 W. LOMBARD STREET
BALTIMORE 1, MD.
Lietuviška užeiga, salė parengimams — vestuvėms, krikštynoms, šermenims, gimtadienams
Jaukios patalpos, mandagus patarnavimas.
Čia mielai renkasi lietuviai

LIETUVIŠKA UŽEIGA
J. GUTAUSKAS, Sav.
Įvairūs gėrimai, pirmos rūšies virtuvė
201-203 E. Chapel Street
New Haven, Conn.

J. MARKIEWICZ AND SONS, Inc.
Laidotuvių Direktoriai
15 Trumbull Street
New Haven, Conn.
Tel.: 5-9229

John Baltaduonis
FRANKFORD AVENUE CAFE
1700 Frankford Ave.,
PHILADELPHIA, PA.

Liberty Federal Savings AND LOAN ASSOCIATION
Philadelphia 7, Pa.
235 N. BROAD STREET
(Temporary Address)
New Building Under Construction at 202-204 North Broad Street
Total Assets . . . $9,396,856
General Reserves and Surplus $502,012
CHARLES S. CHELEDEN, President
Current Dividend 2½% Per Annum
Payable June 30 and December 31
Paid Without Interruption Since 1901
SAVINGS ACCOUNTS NOW INSURED UP TO $10,000

UNION BRONZE FOUNDRY
High Grade Bronze Castings
STANLEY SKIKAS
SAVININKAS
(Pėda nuo Union Avenue)
Bridgeport, Conn.
TEL.: 3-4696

MIAMI, FLORIDA
SOUTHERN CROSS HOTEL
PAUL USONIS, savininkas
Jūs būsite patenkinti apsistoję šiame savo tautiečio viešbutyje.
KAINOS PRIEINAMOS
642 N. W. 3rd STREET, MIAMI 36, FLORIDA
Ph. 82-9500

TAUPYKITE ŠIOJE SPARČIAI AUGANČIOJE BENDROVĖJE
Pasidėkite savo taupomus pinigus į Chicago Savings and Loan Association
KUR—kiekvieno taupomi indėliai yra federalinės valdžios agentūros apdrausti iki $10,000.
KUR—visada buvo ir yra išmokama aukštas dividendas visiems mūsų taupytojams.
KUR—pinigai kiekvienam taupytojui buvo ir yra išmokama pagal pareikalavimą.
KUR—patarnavimas visuose finansiniuose reikaluose yra teisingas ir mandagus.
TURTAS VIRŠ $6,700,000
CHICAGO SAVINGS & LOAN ASS'N
JOHN PAKEL, President
6234 S. Western Ave Tel. GRovehill 6-7575

JONAS PATAŠIUS
Žiedai, laikrodžiai, jų taisymas, kosmetika ir religiniai dalykai.
307 GRAND STREET
Brooklyn, N. Y.

THOMAS MATAS
REAL ESTATE
81 Fox Street
Waterbury, Conn.

BEE HIVE RESTAURANT
Wm. A. Aliukonis, Sav.
Alus, pirmos rūšies maistas
Kviečiami svečiai, atvykę iš kitų valstybių.
56 High St., Nashua, N. H.

DIAMOND CAFE
V. B. Santeckas ir V. Bukauskas, sav.
Alus, degtinė, vynas
305 BROADWAY
SO. BOSTON, MASS.
SO 8-9094

M. J. VERBYLA
Metalinių reikmenų krautuvė 861 Bank Street
Degtinės krautuvė
Green ir Leonard Sts.
Waterbury, Conn

STANLEY SHUKIS
Pristato į namus pirmos rūšies medžiagos drabužius: siutus, paltus ir t.t.
Priimami užsakymai
Atvksta į namus pamieruot
607 Washington Ave.
Waterbury, Conn.

BROADWAY RESTAURANT
Geras maistas, įvairūs gėrimai
Charles G. Slokus, Sav.
(Daugiau, kaip 20 m. buvęs draudimo agentas)
154 East Main Street
Waterbury, Conn.
Tel.: 3-9766

BOSTON BAKING CO.
J. Tamošauskas
B. Andriušaitis
Lietuviška duona ir pyragaičiai
Pristatoma į namus ir krautuves
Ames St., Lowell, Mass.
Tel. 2-6797

JOHN'S TAVERN
JOHN SAUKUS, Sav.
217 Avenue B
Bayonne, N. J.
Tel.: 3-4136

DR. M. J. COLNEY
148 Grand Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-4747
PRIEMIMO VALANDOS:
nuo 10 val. ryte iki 8 val. vak.

ROOSEVELT FURNITURE COMPANY
Čia gaunami geriausi baldai, televizijos ir radijo aparatai, siuvamos mašinos, šaldytuvai ir visi kiti namų apyrangai reikalingi dalykai.
DUODAMA IŠMOKĖJIMUI 15 MĖNESIŲ
JOKIOS GARANTIJOS NEREIKIA

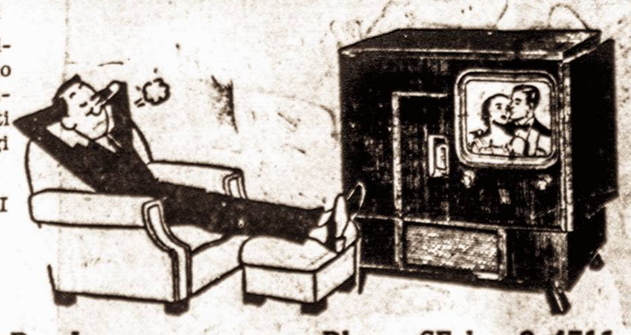

2310 West Roosevelt Road Phone SEeley 3-4711
CHICAGO 8, ILLINOIS
Atdara pirmadieniais, ketvirtadieniais iki 9:30 val. vak. Sekmad. nuo 11—4:30 popiet

JONAS SUTKAITIS,
Laikrodininkas.
Parduodami nauji ir taisomi bei atnaujinami seni laikrodžiai.
449 Grand Street,
Brooklyn 11, N. Y.

A. ANDRIUŠKEVIČIUS
Laikrodininkas
Taiso įvairių formų visokių rūšių laikrodžius greit ir pigiai.
245 Union Ave.,
Brooklyn 11, N. Y.

W. J. DOWNER
Pirmas lietuvis vaistininkas Amerikoje.
229 BEDFORD AVE.,
Brooklyn 11, N. Y.

WILLIAM VALAITIS
Visokeriopas automobilių taisymas
730-2 E. Moyamensing Ave
Philadelphia, Pa.
Tel. Howard 8-0596

WALTER'S CAFE
W. Medveckas, Sav.
Degtinė, alus ir vynas
1124 W. Pratt St.
Baltimore, Md.

DAvenport 6-0259
RALPH KRUCH
FOTOGRAFAS
65-23 Grand Avenue
Maspeth, N. Y.

LIETUVIAI PASAULYJE

— Pietų Australijos valstybės krepšinio pirmenybėse lietuvių komanda Vytis nugalėjo latvius 33-31. Atrodo, lietuviai turi daugiausia galimybės į valstybės meisterius. Komandą sudaro Ignatavičius, Gurskis, Urnevičius, Merūnas, Kurauskas ir Brovčenka.

— Sydnejuje įsisteigė Lietuvių Atgimimo Sąjudžio skyrius.

— Australijoje lietuviai nėra šaukiami karinei prievolei atlikti. Naujuoju įstatymu svetimšaliai gali stoti tik savanoriais, bet tokių, rodos, dar neatsirado iš lietuvių tarpo.

—K. Šlapelis, vienas iš stambiausių valstybinių darbų rangovas, šiuo metu tiesia kelius Patagonijoje, buvo savo lėktuvu atskridęs į B. Aires.

— Česlovas Buivydas, atstovaudamas garsią firmą Frias ir Elizalde, drauge su kitais prekybos ir pramonės atstovais buvo priimtas pas prezidentą Peroną.

— H. Kačinskas, A. Gustaitis ir B. Brazdžionis spalio 20 d. Toronte dalyvaus meno vakare.

— Uragvajuje atidaryta tau tiška radijo valandėlė, kurią lengvai girdi ir Argentinos lietuviai.

— Dail. Adomas Galdikas, šiuo metu gyvenąs Paryžiuje, ruošiasi greitu laiku persikelti į Ameriką.

ANTHONY MARTIN
RESTORANAS ir BARAS
3759 N. 7th STREET,
PHILADELPHIA, PA.

PAVERGTOJE LIETUVOJE

Lietuviai sovietams iškovojo krepšinio meisterio vardą.

Rytiniame Berlyno sektoriuje įvykusiame komunistinio jaunimo sąskridyje buvo pravestos įvairių sporto šakų varžybos, pavadintos pasaulio studentų varžybomis. Krepšinio ekipoje, žaidžiusioje Sovietų Sąjungos vardu, dalyvavo lietuviai Butautas ir Lagūnevičius, įmesdami daugiausia krepšių ir tuo būdu sovietams iškovodami krepšinio meisterio vardą ir aukso medalį.

"Taikos komitetui" pirmininkauja Venclova

Lietuvoje sudarytas Taikai Ginti komitetas, kuriam pirmininkauja A. Venclova. Rugsėjo 8 d. šio komiteto pastangomis buvo suruoštas mitingas.

Lietuvoj įvyks Taikos Gynybos konferencija...

Šiuo metu visoje Lietuvoje šaukiami gyventojų susirinkimai, kuriuose pasisakoma už parašų rinkimą dėl Penkių Taikos Pakto (Rusijos, Amerikos, Anglijos, Kinijos ir Prancūzijos) pasirašymo. Dar viena naujovė: — Lietuvoje įvyks respublikinė taikos gynimo konferencija, kurion sušauktose įmonių bei įstaigų susirinkimuose išrenkami atstovai. Būdinga tai, kad minėton konferencijon, kaip matyti iš Vilniaus radiofono pranešimų, atstovai daugiausia išrenkami asmens nelietuviškomis pavardėmis. Iš eilės pranešimų susidaro įspūdis, jog atstovai parenkami įmonių bei įstaigų vadovai. Gi jų pavardžių nelietuviškumas jau pasako, kad svarbesnėms įmonėms vadovauja Maskvos atsiųstieji patikėtiniai...

Literatūros valandėlė taikai ginti...

Rugsėjo 8 d. per Vilniaus radiofoną buvo duotas literatūros pusvalandis "Tarybiniai rašytojai taikos darbe." Pusvalandžio metu savo raštus skaitė Alb. Žukauskas ir kt.

Šiauliuose vykdomos soclenktynės

Vilniaus radiofono pranešimu šiuo metu Šiaulių įmonėse vyksta soclenktynės pirm laiko įvykdyti gamybos planą. Didžiausią pažangą plano vykdyme pasiekę Šiaulių darbininkai, dirbą miesto gamyboje. Čia planas jau įvykdytas už spalio mėnesį. Kadangi Lietuvos gyventojai gauna badmiriškas normas, tad tokiu atveju lengva šioje srity dirbantiems daryti rekordus...

Mironaitė ir Jukna skaito agitacinę literatūrą

Rugsėjo 17 d. per Vilniaus radiofoną buvo duota literatūros valandėlė, pavadinta "Naujausi tarybinių rašytojų kūriniai". M. Mironaitė ir St. Jukna paskaitė Korsako, A. Venclovos, T. Tilvyčio, A. Grybo ir kt. "kūrybos" apie taiką, kurią bus galima įgyvendinti, jei bus pasirašytas Maskvos reikalaujamas 5 Taikos Paktas...

Javus kūlė dieną ir naktį...

Matomai kompartijos spaudžiami, šiais metais Lietuvos kolchozininkai rašė laiškus Stalinui, pasižadėdami laiku atlikti grūdų atidavimą. Rugsėjo 16 d. Kaišiadorių rajono vykdomojo komiteto sekr. Grigonis pasidžiaugė, kad "laiku grūdus pasisekė į paruošos punktus atlikti tik dėka planingai paskirstytų darbų. Javus tik pradėjus vežti kūlimo ir valymo darbai buvo vykdomi ištisą parą". Ypač pasižymėję Kaišiodarių mašinų stoties darbuotojai V. Žakevičius, Vyt. Sadauskas ir kt.

Ištisas paras kūlė, kad tik greičiau atiduotų...

Dūkšto rajono komunistų partijos sekr. Daškevičius giriasi, jog tik socialistinio lenktyniavimo pasėkoje pavyko prieš laiką grūdus pristatyti į surinkimo punktus, kaip kad laiške Stalinui buvo pažadėta. Kūlimo darbai vykdyti dieną ir naktį, kad tik greičiau save apiplėšus...

Prie Ugmergės statoma elektrinė

Prie Ukmergės kolchoze (vardas nenugirstas) vykdomi elektrinės statybos darbai. Vykdant darbus pasižymėjęs Šabliskas ir statybininkai Karaliūnas su Paškausku, kurie normas viršija iki 160 procentų.

Telšių Mąsčiui vadovauja

Telšių Mąsty dirbančiųjų rugsėjo 10 dieną įvyko susirinkimas pasirašyti pa reikalavimu, kad būtų sudarytas Penkių Taikos Paktas. Susirinkimą pradėjęs vadovas Kumpikevičius. Vėliau komjaunuolių vardu kalbėjo Rezonaitė, ragindama kelti gamybą.

Siuvimo cecho darbininkas Tiška, padėdamas parašą pasižadėjo padvigubinti normą...

Vykdoma mainų prekyba

Iki šiol Europos Vakarus pasiekusios žinios apie padėtį Lietuvoje davė susidaryti apytikrį tenykščio gyvenimo vaizdą: visko maža, viskas brangu, rublis darosi bevertis, kad laisvoje rinkoje norint ką už jį nusipirkti — dėl kainų aukštumo beveik neįmanoma. Tatai patvirtina ir per Vilniaus radiofoną patiekta informacija. Kaišiodarių kolchozininkų vadovybė pranešė, jog ji už traktorių naudojimą atsilyginusi "natūra," nes rublių ir traktorių stotys, atrodo, nebenori imti... Tr.

Lietuvoj laisvės metais statyti Kauno Ligoninės rūmai.

ŠVĖKŠNOS PRAEITIS

Vieno Žemaitijos miestelio istorija

Mūsų laikraščiuose retai terandi knygų recenzijas ar paminėjimus. Ir apie šią knygelę, išleistą Chicagoje 1850 m., spaudoje nieko nepastebėjau, kol pripuolamai pamačiau ją "Nemuno" knygyne Chicagoje ir nusipirkau už doleri. Nedidelė tai knygėlė, 63 psl., tačiau atspausta gerame popieriuje, turi 12 paveikslų ir žemėlapį, kuris galėjo būti ryškesnis. Parašė ją ir išleido **Jonas Rugis**, dipl. inž. chm., kuris 1923-24 m. buvo Švėkšnos Gimnazijos istorijos mokytojas. Susidomėjęs savo miestelio praeitimi, kuri tikrai įdomi, autorius tyrinėjo klebonijos ir dvaro archyvus, ten rado daug senų dokumentų, su karalių ir žymių didikų parašais bei antspaudais. Jų tarpe buvo Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos kanceliarijos ir Romos Kurijos raštų. Dalis autoriaus pasidarytų užrašų liko išsaugota. Pasiremdamas jais ir tuo, kas liko atmintyje, autorius pasistengė atkurti Švėkšnos praeities vaizdą. Turime būti dėkingi autoriui už šį darbą, kuris dabar nebebūtų įmanomas kam kitam atlikti, nes pagrindiniai šaltiniai jau sunaikinti: bolševikai, sekdami barbarų papročius, 1941 m. sukūrė didelį laužą Švėkšnos dvaro parke ir jame sudegino dvaro archyvą ir biblioteką.

Beskaitant šią knygelę, prieš mūsų akis praslenka Švėkšnos praeitis maž daug nuo 1509 m. iki šių dienų. Tais metais Švėkšnos savininkas Žemaičių seniūnaitis Nikalojus Kęsgaila pasirašė aktą, kuriuo įsteigė Švėkšnos bažnyčią ir parapiją, gausiai ją apdovanodamas žemiškais turtais. Klebonas tarp kitko gavo ir dešimtį kaimiečių šeimų su jų žeme. Paminėtos ir tų pirmųjų klebono baudžiauninkų pavardės, visos grynai lietuviškos. Paskum miestelis ir dvarai aplink jį ėjo iš rankų į rankas: Švėkšną valdė Zaviša, Kiršenšteinas (jo valdymo metu lenkas matininkas Jokūbas Leskauskis nustatė dvaro ribas ir jo pasakojimais remiantis buvo parašytas garsusis, bet pilnas klaidų ir nesusipratimų veikalas "Apie Žemaičių dievus"), Vokiečiai Doenhofai (jie ypač buvo žiaurūs valstiečiams ir nuolatos bylinėjosi su Švėkšnos klebonais, Oginskis ir pagaliau 1766 m. Švėkšną ir aplinkinius dvarus nupirko iš Livonijos atsikėlęs grafas Wilhelmas Jonas Plateris už 714,000 lenkiškų auksinų. Kokie tai buvo milžiniški žemės plotai matyti iš to, kad tik Švėkšnos dvaro centras 1820 m. turėjo 7651 dešimtinę žemės su 643 valstiečių šeimom, o panašių dvarų viso buvo keturi, kuriuos paveldėjo ir pasidalino pirkėjo sūnūs. Platerių giminė, apie kurią tos apylinkės žmonės atsiliepia, kaip apie gerus ponus, Švėkšnoje išgyno iki pat paskutinių laikų. Grafas Jurgis Plateris 1941 m. bolševikų buvo išvežtas į Sibirą, o jo sūnus Aleksandras, teisininkas ir Kauno Universiteto docentas, dabar gyvena Chicagoje, dalindamasis tuo pačiu tremtinio likimu, kaip ir tūkstančiai kitų pabėgėlių.

Autorius aprašo ne tik dvaro valdytojų ir klebonų gyvenimą, jų nuolatinius kivirčius ir bylinėjimasi tarpsavy dėl žemiškų gėrybių, bet taip pat valstiečių ir miestelėnų būklę, kiek apie tai buvo galima iš dokumentų patirti. Daugiausia, žinoma, yra likę žinių apie tų laikų galinguosius. Klebonai irgi dideli turtuoliai, valdė apie 10 kaimų su jų žmonėmis, laikė tris karčiamas Švėkšnoje (ponas dar devynias), turėjo net savo bravoriuką, gavo iš kelių dvarų "dešimtinę" grūdais arba pinigais. Tačiau vis dar buvo per maža ir kai kurie klebonai, vietoj jiems priklausančių 33 valakų žemės, stengėsi pasisavinti net 64 valakus, tačiau bylą teisme pralaimėjo. Kaimiečių gyvenimas klebono valdžioje buvo sunkus. Jie 1676 m. kreipėsi pas vizituojantį Žemaičių vyskupą Pacą, prašydami užtarimo. Vyskupas juos išklausė ir davė klebonui parėdymą raštu, kuris turi 12 punktų, nustato klebono santykius su jo baudžiauninkais ir pastarųjų prievoles savo ponui — klebonui. Nelengvos atrodo tos prievolės, tačiau matyti, kad anksčiau klebonas iš jų dar daugiau stengdavosi išspausti. Tarp kitko sakoma, kad saikas grūdams, kuriuo pyliavos saikuojamos, turi turėti vyskupo antspaudą,—matyt, buvo vartojamas netikras saikas, norint daugiau grūdų iš kaimiečių išspausti. Būdingas yra paskutinis vyskupo rašto punktas: "Klebonui draudžiama keršyti kaimiečiams už skundą ir jiems visuomet leidžiama kreiptis į Vyskupą, kaip pas tėvą" p. 24. Graudu darosi šiandien skaityti apie tokius dalykus, tačiau galimas dalykas, kad ponų dvaruose kaimiečių būklė buvo dar sunkesnė ir jie niekam negalėjo pasiskųsti. O vis dėlto kiekvienu atveju anuo metu baudžiauninkų padėtis buvo geresnė, negu šių dienų kolūkluose.

Iš Platerių ypač pažymėtinas yra XIX a. pradžioj gyvenęs Jurgis, kurio motina buvo kunigaikščių Giedraičių giminės. Jis studijavo Vilniaus Universitete ir ypač pamėgo lituanistiką. Jis dėjo pastangas sukurti savo tėviškėje, Gedimaičių dvare, kultūros ir ypač lituanistikos centrą. Per keletą metų susirinko turtinga biblioteką, kurios tvarkytoju pasikvietė žinomą poetą ir tautosakos rinkėją Simoną Stanevičių. Jurgis Plateris palaikė artimus ryšius su Simanu Daukantu ir nors pats nieko žymesnio nėra parašęs, bet kiek galėdamas rėmė rašytojus moraliai ir materialiai, rinko knygas ir rankraščius. Gaila, kad šis šviesus vyras anksti mirė, sulaukęs vos 26 metus amžiaus. Jo turtinga biblioteka pagaliau atiteko Vytauto Didžiojo Universitetui. Ar rusiškieji barbarai ir ją jau sunaikino, kaip aną Švėkšnoje, tuo tarpu dar nežinome.

Autorius šią knygelę skiria atminimui savo tėvo Juozapo Rugio (1858-1919), aušrininko ir varpininko, kuris daugelį metų buvo gydytoju Švėkšnoje, platino lietuvišką spaudą, bendravo su Tumu-Vaižgantu ir šiaip pasižymėjo tautinėje veikloje. Pavyzdžiui, suorganizavo bendrovę "Artojas" subankrutavusiems dvarams pirkti ir paskui žemę parduodavo lietuviams ūkininkams. Taip buvo stengiamasi sutrukdyti "burliokų" apgyvenimą Lietuvoje, kol dar nebuvo išrasti masiniai žmonių išvežimai ir jų pakeitimas aziatais.

Šia knygele autorius pastatė gražų paminklą savo tėvo atminimui, daug prasmingesnį ir amžinesnį, negu koks cemento ar granito "balvonas". Tai gražus pavyzdys, daugelyje kultūringų kraštų jau seniai pasidaręs tradicija.

Dr. J. Balys

STANDARD FEDERAL SAVINGS
and Loan Association of Baltimore City
Metinis dividentas 3%
Kiekvienas indėlis apdraustas federalinės valdžios apdrauda iki 10,000
684 Washington Blvd. Baltimore, 30, Md.

PHILADELPHIA, PA.
MALONI LIETUVIŠKA UŽEIGA
ANTHONY BALCHIUNAS, SAV.
113 SOUTH 34th STREET
Arti Pennsylvanijos Universiteto

PETER DAVIDONIS
VYNAI — LIKERIAI — ALUS
2327 Brown Street Philadelphia, Pa.

ADAMS' CAFE
RESTORANAS IR BARAS
941 SPRING GARDEN, PHILADELPHIA, PA.
Tel. PO 5-9785

Naujai atidarytas lietuviškas restoranas ir baras
TRAUN'S
N. E. cor. 7th and DAUPHIN STREET, PHILADELPHIA, PA.
Tel. PO 5-9566

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA. AND NEW JERSEY
1601-3 So. 2-nd Street Tel. DE 4-5136
PHILADELPHIA, PA.

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 Mt. Vernon Street Telefonas Poplar 4110
PHILADELPHIA, PA.
Moderniška laidojimo įstaiga: didelė graži koplyčia, erdvi salė su baru, pakelevingiems suteikiama nakvynė — viskas nemokamai.
Nelaimės valandą kreipkitės į mūsų įstaigą, dieną ar naktį — mes visados pasirengę suteikti geriausį patarnavimą.

COLONIAL BAR RESTAURANT
GUS TUNAITIS, Savininkas
PIRMOS RŪŠIES MAISTAS IR GĖRIMAI.
N. E. Cor. 52nd & Spruce Sts.
PHILADELPHIA 39, PA.
GR. 4-2939

CAPPIELLO KRAUTUVĖJE
Galite gauti radijo bei televizijos aparatų, šaldytuvų, skalbimo mašinų, dulkių siurblių, prosų rašomųjų mašinėlių, dūjomis bei aliejumi kurenamų krosnių (gas ranges), lovų, stalų ir kitokių namų apyvokos dalykų.
Jau 36 metai, kai Cappiello sąžiningai tarnauja visiems savo klijentams.
Visi Brooklyno ir apylinkės lietuviai perka Cappiello krautuvėje.
Cappiello krautuvėje gaunamos lietuviškos plokštelės.
CAPPIELLO KRAUTUVĖ
706 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.
EVergreen 8-7848

THE HALF SHELL
P. Janus ir G. Shlakis, Sav.
Įvairiausi gėrimai ir valgiai.
ROUTE 27-A, ISLIP, L. I., N. Y.
Bay Shore 2996.

TRAUN'S CAFE
N. E. cor. 16th Street and Spring Garden
Tel. LO 7-8662, LO 7-4967
Res. Cheltenham 2562
Philadelphia, Pa.

VINCO VIDGINIO
MAISTO KRAUTUVĖ
438 JEFFERSON ST.
Philadelphia, Pa.
TR. 7-6627

SUTVARKOMI BIZNIO TAKSAI
Mes sutvarkome įvairių rūšių bei jurisdikcijų taksus: federalinius, valstybinius, municipalinius Jungtinėse Valstybėse ir užsienyje.
Adv. St. P. Zubavičius, kuris turi teisės praktikuoti bet kuriame Jungtinių Amerikos valstybių teisme, tvarko knygas bei rekordus pavieniams biznieriams, partneriams ir korporacijoms.
Patarnavimai atliekami ir laiškais. Be to, daromi asmeniški vizitai bet kuriose įstaigose čia ir užsienyje.
Prašoma kreiptis angliškai ar lietuviškai, o aš suteiksiu sąžiningą patarnavimą.
STANLEY P. ZUBAWICZ (Zubavičius)
111 Ainslie Street, Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas: EV. 4-3049

A. MIEŽIS
ALUS, DEGTINĖ, VYNAS
2207 N. 2nd STREET,
PHILADELPHIA, PA.
REgent 9-4156

VIENYBĖ

An American Weekly in the Lithuanian language

Established in 1886 by J. J. Paukstis

JUOZAS TYSLIAVA, Editor and Publisher

Editorial and Business Office:

41a Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y. Phone EVergreen 4-0862

Subscription Rates: USA and possessions $4.00 per year, Canada $4.50, Elsewhere $5.50. Advertising rates on application.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. under the Act of March 3, 1879.

KAS GALI SUDARYTI VYRIAUSYBĘ?

Prieš kurį laiką Vienybėje buvo patalpintas pasikalbėjimas su Lietuvių Rezistencijos Santarvės pirmininku S. Kuzminsku. Deja, viena to pasikalbėjimo mintis, mūsų korespondentui pasikalbėjimą nestenografavus, buvo perduota ne visiškai tiksliai. Kalbame apie sekančią ištrauką:

"Jeigu vyriausybės sudarymo reikalas atsirastų tokiu metu, kada kraštas dar nebūtų laisvas, ar negalima būtų su juo susisiekti, tokiu atveju vyriausybės sudarymas priklausytų Lietuvos Respublikos pilnateisiams atstovams užsienyje, Lietuvos diplomatams. Tik jie gali pasakyti, kada kokia vyriausybė tremtyje gali būti sudaryta".

LRS pirmininkas S. Kuzminskas mums praneša, kad šiuo klausimu jis buvo pasisakęs sekančiai:

„Jeigu vyriausybės sudarymo reikalas atsirastų tokiu metu, kada... tokiu atveju vyriausybės **sudarymo iniciatyva** priklausytų Respublikos pilnateisiams atstovams užsienyje, Lietuvos diplomatams, o pats sudarymas — tariantis su visuomeniniais veiksniais".

Džiaugiamės galėdami skaitytojams perduoti šį patikslinimą. Tikrai, pirmajame tekste įdėtas sakinys galėjo kai kam sukelti įspūdžio, kad LRS siekia šimtaprocentiniai įgalinti Diplomatijos Šefą sudaryti vien jo nuožiūra sukomplektuotą vyriausybę. Bet kaip matome iš patikslinimo, šis įspūdis būtų klaidingas: tarp vyriausybės sudarymo ir to sudarymo iniciatyvos yra nemažas esminis skirtumas. P. Kuzminskas pabrėžia, kad logiškai ir teisėtai, kilus reikalui, egzilinę vyriausybę sudaryti, Diplomatijos Šefas vieningai su savo kolegomis Lietuvos Respublikos teisėtais atstovais užsienyje turėtų imtis tos vyriausybės sudarymo parengiamųjų darbų.

Kiekvienu atveju, tačiau, toji vyriausybė turėtų būti sudaryta tariantis (ir susitariant) su visais lietuviškais visuomeniniais veiksniais užsienyje.

Šis klausimas, aišku, dabar teturi tik teoretinio pobūdžio nes šiuo metu egzilinės vyriausybės sudarymo reikalingumas tebelieka labai neįrodytas. Nežiūrint to, yra tikslinga šį klausimą apsvarstyti iš anksto, kad būti pasiruošus tinkamam momentui atėjus.

TOGLIATTI PARALIŽUOJA ITALIJĄ

Ką jūs pagalvotumete, jei vieną dieną Trumanas pareikštų, kad karo atveju jis nebegali tikėtis krašte išlaikyti tvarką. Tas reikštų, kad kraštas yra užminuotas komunistais, armija, policija, transportas ir kt. viskas penktosios kolonos rankose, pasiruošusios sprogdinti tiltus, piaustyti komunikacijos laidus, sabotuoti mobilizaciją.

Ir štai tokia padėtis yra Italijoje, kur jei ne Gasperi, tai jo vidaus reikalų ministras pareiškė, jog jis nebesiimąs atsakomybės išlaikyti tvarką.

Kodėl jis padarė tokį pareiškimą? Ar tas šią valandą Italijai naudinga, ypač kada ji stengiasi iš Amerikos išgauti kreditų apsiginklavimui. Aišku, kad ne. Washingtonas pagalvos, ar verta duoti ginklus, jei jie lengvai galės pereiti į priešo rankas. O gal čia tik vidaus reikalų ministro machiaveliškas planas...

Kaip ten bebūtų, niekas nepaneigs, kad Togliatti, po tokio vyriausybės pareiškimo gali jaustis padėties šeimininku Italijoje. Du ir pusė milijono komunistų ir milijonas Petro Nenni socialistų jam simpatizuojančių, užteks, kad galėtų susabotuoti Italijos apsiginklavimą, nors ji turi 45 milijonus gyventojų.

Kas kaltas dėl to. Aišku, kad Gasperi. Jei jo krašte 75% geležinkeliečių ir 70% pašto tarnautojų yra komunistai, kieno tai kaltė? Jei komunistai sugebėjo susisukti lizdą net policijos tarpe, tai čia kaltas irgi Gasperi. Ir tą dieną, kada bombos pradės sproginėti kareivinėse, sustos sunkios elektros centrinės, kada policija nebeklausys jo įsakymų, tada veltui bus muštis į krūtinę. Niekas nebeišgelbės.

Gasperi nenori imtis griežto įsakymo prieš komunistus, nes bijo, kad tai bus prasilenkimas su demokratija, bet komunistai nepažiūrės, kaip ši demokratija rašoma ir imsis tokių priemonių, kokias Gasperi dabar net nesapnuoja.

INTRIGOS TARP SĄJUNGININKŲ

Besipešdami Irane dėl naftos, sąjungininkai pamatė, kad tuo tik atidarė duris Sovietų Sąjungai.

Washingtonas buvo priėjęs išvados, kad Kremlius dėl techniškų priežasčių negalės paglemžti Irano naftą, bet pasirodė priešingai.

Viskas leidžia manyti, kad Mossadegh pasiruošęs atsukti nugarą vakariečiams ir tartis su sovietais. Ar paskutiniu laiku tarp jo ir sovietų pasiuntinio nevyko kaž kokie pasitarimai? Sovietų Sąjunga net sutinka duoti didelius kreditus. Tad prieš visus tuos faktus, Achesonas nutarė pasukti mašiną atgal ir štai po "nuoširdžių" pasitarimų tarp Londono ir Washington ieškoma būdų, kaip sukliudyti iraniečiams pereiti į sovietų pusę.

Nežiūrint, jog nesveikuoja Mossadegh atskrido į New Yorką dalyvauti Saugumo Tarybos posėdy, kuriame bus sprendžiamas Anglijos—Irano ginčas.

Yra žinių, jog pats Trumanas yra pasiryžęs daryti žygius, kad sutaikinus anglus su iraniečiais.

Anglai nebereikalaus formalaus Irano pasmerkimo ir Hagos tribunolo sprendimas greičiausiai nebus paliestas.

Anglams apleidus Abadaną, pats kritiškiausias momentas yra praėjęs ir Saugumo Tarybai bus neskubu išspręsti šį klausimą.

SKALDANČIOJI AGITACIJA DAR NEPASIBAIGĖ

Visuomenės reikalavimai užbaigti separatinę veiklą Lietuvos reikalais.— Svetimieji pageidauja mūsų vieningumo, bet mūsiškiai tebepurkščia

Rašo BRONYS RAILA

Jau minėjome, kad VLIKo atstovų ir Lietuvos diplomatams vadovaujančio atstovo ministro S. Lozoraičio susitarimų vaisiai tuo tarpu tebuvo gana liesi. Minėjome, kad pats pasitarimų būdas buvo itin keistokas ir toli gražu nebūtinas, atsižvelgiant į padėties rimtumą.

Dar nepaminėjome, kad ir lietuvių spaudos dalies atsiliepimai apie pasiektą susitarimą pasirodė ne mažiau neįprasti. Pvz., vienas Chicagos dienraštis tarp kabučių teberašo ne tik žodžius Diplomatijos šefas, bet ir žodį "susitarimas". Jo galva, matyt, jokio susitarimo nėra, o tai, kas padaryta, tai tik juokų darbas. Lietuvos atstovas Stockholme jam irgi joks atstovas, nors jo puslapiuose anksčiau ne kartą buvęs paminėtas Lietuvos atstovas Paryžiuje yra, matyt, tikrai Lietuvos atstovas. Rio de Janeiro jam irgi buvo įtartinas... Matyt, tik vieni to dienraščio redakcijos atstovai tesijaučia galintieji be kabučių kalbėti "Lietuvos reikalais".

RYŠIAI TARP ŽODŽIŲ IR VEIKSMŲ

Kai dalis spaudos taip keistai prašneko apie susitarimą, buvo galima tikėtis, kad bent lietuviškoje politikoje atsakingiau dalyvaujantiems asmeniems nestokos "proto ir sąžinės." Reikėjo tikėtis, kad bus sklandžiai priimta tai, dėl ko buvo galima susitarti, ir ieškoma vienybės kitais dar svarbesniais klausimais.

Bet netrukus paaiškėjo, kad ir kaikurie Pfullingeno valstybininkai į susitarimą nesugebėjo kitaip pažiūrėti, kaip tik tarp kabučių. Kaip spauda pranešė, į VLIKo posėdį, kur susitarimas turėjo būti galutinai priimtas, iš dešimties neatvyko net keturių grupių atstovai, du iš jų visai sąmoningai sabotavo. Visi keturi buvo katalikų bloko vyrai...

Skaudus ir vaisingas darbas pasirodė sunkiai įmanomas. Labai aišku, kieno atsakomybė tai daroma. O gi atsakomybė tų, kurių vienminčiai Amerikoje bei Kanadoje taip dažnai ir taip garsiai šneka, kad visų Lietuvos "laisvinimo veiksnių" tarpe yra didelė vienybė, o jie patys tai guldo galvą už vienybę. Gi tie, kurie pirštu parodo, kad tai nėra tiesa, kad reikėtų pageidauti tikresnės veiksmų vienybės, jų apšaukiami "vienybės skaldytojais".

Faktai iš Pfullingeno šimtąjį kartą parodė ką kitą.

BURBULO PŪTIMAS

Kas yra atsakingas už tą skaldančią agitaciją spaudoje? Kas yra atsakingas už šį nesugebėjimą ar, tiksliau, nenorėjimą taip apjungti ar bent sudarinėti visas vertingas pajėgas Lietuvos laisvės reikalui?

Sunku būtų duoti tobulą ir be jokio priekaišto atsakymą. Nuo amžių žmogiškoji prigimtis yra įpratusi kitą kaltinti, ne save. Bet kiekvienas turime teisę pareikšti savo nuomonę, bent savo įspūdį. Atrodo, kad ir visas tas "nesutarimas" tarp kelių politikierių ir Lietuvos diplomatų, tas visas sunkumas surasti bendrą kalbą, ta visa "Kaesongo derybų" procedūra buvo daugiau dirbtinis burbulas, leidžiamas žmonių, kurie turi daug laiko kombinuoti ir kas sudaro jų kasdieninį biznį.

Užtenka atidžiau pasidairyti aplinkui ir darosi lengva įsitikinti, kad visa lietuvių išeivijos visuomenė, kuri nuoširdžiai sielojasi Lietuvos reikalais ir tam aukoja savo uždarbio dalelę, piktinasi ar trauko pečiais tiek dėl tos skaldančios agitacijos, tiek lygiai ir dėl "didvalstybiškų" procedūrų, kai einant vienuoliktus metus po Lietuvos tragedijos dar reikia taip tartis ir tuos susitarimus, kad ir liesus, ratifikuoti. Keli redaktoriai ir keli grupių politikieriai "tautos vardu" drumsčia ir purkšcia dėl titulų, dėl telegramų, dėl įsivaizduotos "valdžios" ir teisės viską komanduoti.

Nenuostabu, kad pats lietuvių tautos laisvės reikalas, sunkusis rezistencijos darbas, ryšys su Tėvyne ir Tėvynės pasipriešinimo veiksmų palaikymas tenka atlikti pilkiems žmonelems, nekalbantiems apie jokias valdžias ir nereikalaujantiems sau jokių teisių. Tiesa, tieji, kurie šneka apie vyriausybių kepures, anuos noriai apskelbia "vieningo darbo nepageidaujamais skaldytojais."

Oi, oi, caro generolai irgi mėtėsi kepurėmis prieš japonus, bet propagandinėmis kepurėmis realaus darbo dar niekas neužmėtė.

VISUOMENĖS IR SVETIMŲJŲ REIKALAVIMAI

Dėl VLIKo pasitarimo su Lozoraičiu Chicagos Draugas (319 nr.) rašė: "Visuomenės atstovai turi pareikalauti, kad būtų išsiaiškinta ir galutinai susitarta visais pagrindiniais klausimais. Dirbant Lietuvos laisvinimo darbą, neturi būti vietos mūsų politikų ir diplomatų separatinei veiklai"...

Visuomenės atstovai, žinoma, gali pareikalauti, nors ir pati "neorganizuota" visuomenė dar nėra žuvis be balso. Tik gana svarbu, kas kartais užeina į galvą tiems atstovams reikalauti. Kai savo žemės netenka po kojų, kartais dalis žmonių, net ir atstovų, pasikelia į sapnų karaliją ir pradeda gyventi keistomis fantazijomis. Tokie atstovai ima nebesivienyti prie kitų, bet vis reikalauja visus kitus susivienyti su jų fantazijomis.

Ką reiškia žodžiai: "neturi būti vietos mūsų politikų ir diplomatų separatinei veiklai"?... Neteko girdėti, kad mūsų diplomatai kada per tą vienuoliką metų būtų varę separatinę Lietuvos laisvinimo veiklą. Nebuvo daug tam ir progos. Jie juk pastoviai, nenutrūkstamai tą veiklą atliko, kur tik buvo sąlygos, teisės, ar net tų teisių nebebuvo.

Ar kur Lietuvos diplomatai yra skirtingai veikę nuo Lietuvos rezistencijos vyrų ir moterų? Ar tik tada jie pradėjo "separatiškai" veikti, kai į tremtį pabėgo kiek politikų, kurių dalis ėmė reikalauti, jog jų "valdžiai" Lietuvos Respublikos diplomatai turi besąlygiškai pasiduoti?

Tik į tuos klausimus tiksliai ir realistiškai atsakius, būtų galima kalbėti, kas užsimojo varyti separatinę veiklą, ir kas ją nenutrūkstamai, pastoviai ir legaliai Lietuvos vardu užsienyje veikė, tebeveikia ir linkėtume, kad vis sėkmingiau veiktų toliau.

Spauda paskelbė Lietuvos pasiuntinio Washingtone telegramą į Pfullingeną, jog ne tik lietuvių visuomenė, bet ir galingesnieji faktoriai pageidauja vieningos veiklos. Neatrodo, kad mūsų tautiečiai tą labai įdomų ir reikšmingą priminimą būtų visai tiksliai įsisamoninę. O jis parodo, kad demokratiniame pasaulyje yra veiksnių, kurie suinteresuoti lietuviškųjų pajėgų stiprėjimu. Jis parodė, kad tų lietuviškųjų pajėgų rezistencinis susitelkimas bei našus veikimas nėra toks vieningas, pavyzdingas ir geras, kaip iš mūsų pusės buvo mėgstama skelbti. Ir — deja, parodė, kad tas mūsų trūkumas tiems pašaliečiams yra gerai žinomas.

Tas trūkumas pašaliečių buvo įvertintas, kaip mums žalingas reiškinys. Bet mūsų pačių dalis spaudos ir keletas politikų skaldančią agitaciją savitarpyje tebeveda. Jei patys sau nenorėsime padėti, būkime tikri, kad mums nepadės nei Dievas, nei Amerika.

ŽIBALAS, KRAUJAS IR TEHERANO UŽKULISIAI

Iš Irano versmių žibalas, jau kuris laikas, kaip nebeteka. Tanklaivių kapitonai, nesulaukę žibalo, išplaukiojo iš uostų kas sau, o Irano smiltynuose rūdys pradeda naikinti tuščius vamzdžius. Dar neseniai jais tekėjo žibalas ir nešė Irano vyriausybei gražias pajamas. Galų gale Anglijai ultimatumas, kad pastaroji atsiimtų be darbo pasilikusius anglus technikus ir Irano žibalas visai sustojo tekėti. Tik diplomatų grumtynės dėl žibalo įmantriausiu įgudimu tebesitesia toliau. Deja, ir jų iki šiol visi bandymai sutaikyti iraniečius su anglais nepasiekė tikslo.

Šio ginčo viešumoje sutinkame tik 3 partnerius: Iraną, Angliją ir JAV. Paskutinioji ginčo eigoje vaidina daugiau tarpininko vaidmenį. Ar tai būtų visi šito stambaus lošimo dalyviai? Gal Iranas sugeba vienas vesti lošimą, baugindamas sovietų baime kitus derybų partnerius? Tai klausimai, į kuriuos ieškant atsakymo, tenka surasti Teherano užkulisiuose ir daugiau lošimo dalyvių.

Vienas iš jų aršiausias, tai Sovietų Sąjunga.

Sovietų Sąjungos kelias į Indijos vandenyną eina per Iraną, tai seniai kartojama tiesa. Tačiau, šiandien prie šito tenka pridėti ir kaikas naujo. Sovietų Sąjungoje didėjanti mechanizacija pagreitino chroniską žibalo trukumą. Sovietams svarbu savo žinioje turėti Irano žibalo versmes, kuriose yra beveik tiek pat žibalo kiek visose Rusijos versmėse kartu. Karo atveju sovietams būtų, tai lemiamas veiksnys. Taigi, Irane įvykdytos žudynės ir pasikėsinimai naudingi tiktai sovietams, nes valstybės vyro pralietas kraujas buvo pirmas signalas suvalstybinti Irano žibalo pramonę. Tai žingsnis po kurio jau atsiranda galimybių Irano žibalą pasidalinti. Iki šiol Irano žibalas tekėjo išimtinai anglams, bet jeigu bus dalybos, aišku, tam tikras procentas galės tekti ir Sovietų Sąjungai. Tokias mintis vis dažniau iškelia ir kartoja vakarų spauda.

Aplinkybės, jog pasikėsintojai priklausė kažkokiai religinei fanatikų grupei, nesumažina sovietų agentų įtakos. Greičiau tai pabrėžia jau žinomą taisyklę, kad komunistų režisūroje visais laikais buvo panaudojami ir kraštutinių dešiniųjų ir tikybinių grupių radikalistai, kurie nevisada žinodavo kam patarnauja.

Šiais keliais faktais Artimuose Rytuose prasidėjusi žibalo byla dar nebūtų pilnai apibudinta, nes jos eigoje veikia įsijungę ir daugiau pašalinių jėgų. Nemažai įtakos Irano nusistatymui turi ir didžiųjų valstybių neališki dabartinė politika. Tos politikos didelė klaida, kada Irane buvo išugdyta eilė veiklių politinių grupių, kuriose yra sustiprėjusi išsilaisvinimo mintis. Krašto viduje jos turi apsčiai šalininkų ir su ta jėga vyriausybei tenka skaitytis. Toms grupėms didelės paramos priduoda ir arabų pasaulio amžinas troškimas pasiekti visiškos nepriklausomybės. Kada Tolimuose Rytuose eilė kraštų tapo nepriklausomais, tai ir arabų tautose laisvės troškimai žymiai sustiprėjo ir į atsiradusio judėjimo sūkurį buvo įtrauktas ir Iranas. Panašių siekimų turi ir Islamo sąjudis, kuris, kaip žinoma, remiasi tikybiniu fanatizmu ir iš jo plaukia neapykanta prieš visą kas svetima, o ypatingai kurstoma prieš anglus. Galų gale šių srovių kraštutines jėgas savo siekimams išnaudoja komunistų centras ir jo agentai.

Aišku, Teherano politikai nėra pajėgūs atsispirti prieš vakariečius, todėl jie lošia bolševikų baime. Šiandie kas jaučiasi per silpnas savo jėgomis pravesti sumanymus, tas links ta bauginti pasitraukimu iš vakariečių tarpo ir perėjimu į komunistų bloką. Tai jau nepirmas atsitikimas. Taip elgėsi anksčiau Arabų Lyga, tokiu keliu ėjo Pietų Azijos valstybės, o dabar jas pasekė ir Iranas.

JAV ir Anglija stengiasi sutartinai apsaugoti Artimuose Rytuose žibalo šaltinius. Jos yra paruošusios Artimųjų Rytų erdvei ginti platų planą, kurio įgyvendinimas, žinoma, pareikalaus nemažai išteklių ir laiko, nes pirmiausia čia reikia atgauti mahometonų pasitikėjimas, kuris su Palestinos reikalais buvo prarastas. Dabar visos viltys čia sudėtos į Turkiją, kuri sąjungoje su Graikija sudarys saugumo sistemos tęsinį Artimuose Rytuose ir kartu Vakarams bus tarpininkas su arabų tautomis. Jau susitarta, kad Turkija ir Graikija bus priimtos į Atlanto sąjungą. Atlanto fakto rėmuose JAV yra pasiruošusi, tiek Viduriniuose Rytuose įruošti oro laivynui eilę modernių bazių iš kurių nesunkiai būtų pasiekiami karo atveju Pietų Rusijos pramonės centrai ir žibalo versmės. Šituose amerikiečiams yra labai svarbus. Amerikiečių tikslas toli siekia, nes kuria stiprią saugumo grandį, kuri prasidėjusi nuo Atlanto eina per Viduržemio jūrą, Vidurinius Rytus, Indiją ir Japoniją. Tai toli siekią tikslai, kurių pravedimas sutinka didelių kliūčių.

Vėlesnės žinios skelbia, kad Irano žibalo versmes galinčios pasidalinti trys valstybės, būtent: JAV, Anglija ir Iranas. Tai būtų šios kovos nauja fazė. Ir jeigu šia linkme einama, tai Irano padėtis, kaip buksirinės valstybės tikrai nėra lengva. Iki šiol Iranas buvo prisitaikęs dviem kaimynams: anglams ir sovietams. Jų įtakos krašte buvo pasidalintos tarptautinės reikšmės susitarimais. Bet dabar, kada dalybos įvyktų, Irano padėtis pagrindiniai pasikeistų. Ši žibalo kova dar toli nuo kritiško momento. Gal iš viso ji tokio laipsnio nepasieks, nes vadovaujantys Teherano sluogsniai pakenčia visus, kas sumoka jiems gerą pinigą. Jie mato, kad su vakarais dar gali padaryti labai peningą biznį.

N. A.

MINĖTINOS DIENOS

Spalio 7, 1920 — Lietuva pasirašė su lenkais Suvalkuse sutartį.

Spalio 8, 1871 — Kilo didysis Chicagos gaisras. Miestas beveik sudegė per tris dienas.

Spalio 9, 1920 — Lenkai sulaužydami Suvalkų sutartį, užgrobė Vilnių.

Laikas ir Mes

Kazys S. Karpius

LIŪDNAS KOLUMBO GALAS

Visi žino, kaip italas Kristupas Kolumbus gavęs iš Ispanijos karaliaus pagalbos, 1492 metais rugp. 3 d. trimis laivais išplaukė per Atlantą į vakarus, bandydamas surasti trumpesnį į Indiją kelią, ir tais pat metais spalių 12 d. pasiekė Amerikos salas, tuom atrasdamas Ameriką.

Įrodymui atradimo dar iki tam laikui nežinomo kontinento, Kolumbas parsivežė į Ispaniją kelis indėnus.

Kolumbas ieškodamas Indiją, padarė net keturias kelionės, bet ne kartą jos nepasiekė, o tik atrasdavo naujas salas. Mirė net nesužinojęs, kad atrado ne tą ką ieškojo. Amerikos kontinentai — šiaurės ir pietų buvo pavadinti visai kito atradėjo vardu, Americius Vespucius, kuris 1501 metais, plaukdamas Afrikos pakraščiais pasukęs į pietvakarius, pasiekė Pietų Amerikos dabartinę Braziliją. Jis kelis kartus apsilankė naujame kontinente, ir iš jo pasakiškų aprašymų, vienas vokietis geografas pavadino tą kontinentą jo vardu — Ameriką. Kolumbo atrastos salos buvo vadinamos Vakarų Indijos vardu.

Trečią kartą lankydamasis savo atrastose salose kurios buvo pasidariusios Ispanijos kolonijomis. Kolumbas susilaukė net žiaurių persekiojimų: 1499 metais buvo atsiųstas ispanas generolas, į Kolumbo ir jo brolio valdomą salą, Kolumbą sukaustęs retežiais parsivežė atgal į Ispaniją.

Įplaukęs į uostą, laivo kapitonas pasiūlė nuimti retėžius, bet Kolumbas atsisakė; sakydamas, tegu karalius ir karalienė pamato, kaip su juo buvo neteisingai pasielgta.

Dar ketvirtą kartą karalius leido Kolumbui vykti į vakarus, bet ir tą kartą jam nepavyko Indijos tuo keliu pasiekti, ir jis grįžo 1504 metais lapkričio mėnesį.

"Viena bėda ne bėda." Jo vargai padidėjo, kai mirė jo globėja Ispanijos karalienė Izabelė. Po 30 metų pastangų atrasti trumpesnį kelią į Indiją, jis mirė skurde 1506 metais.

Tame mieste kur jis mirė, net nebuvo įtrauktas jo mirties pažymėjimas, į užrašus, nes jo mirtis atrodė neturinti jokios reikšmės.

IKI KIEK AMERIKIEČIAI BUVO KOMUNISTŲ PAJUNGTI

Sunku tikėti, tačiau tikrenybėje Kremliaus agentai Amerikoje tiek smarkiai išvystė savo akciją nuo 1933 metų, kad geriau suprantančiam žmogui šiurpą sukelia.

Buvusio Krašto Apsaugos Sekr. Forrestal tragingai mirusio prieš porą metų užrašuose, 1944 m. rugs. 2 d. randame:

"Aš patyriau, jei kuris amerikietis pasiūlo, kad mes dirbtume savo apsaugos ir savo reikalų kryptimi, būna apšaukiamas prakeiktu fašistu ir imperialistu, bet jei Dėdė Juozas (Stalinas) pareiškia, kad jam reikalingi Pabaltijo kraštai, pusė Lenkijos, visa Besarabija ir priėjimas į Viduržemio jūrą, visi sutinka, kad jis yra puikus, atviras ir bendrai malonus asmuo, su kuriuo lengvai galima susitarti, nes jis aiškiai pareiškia ko jis nori".

Kitas komunistų stebėtojas, Sokolsky, šitaip rašo apie tuos pat laikus:

"Kai tik mes atsidurdavom į rusų šnipą, rusų šnipų būrį, amerikietį parsidavusį Rusijai, šnipai buvo proteguojami, o tie amerikiečiai, kurie juos iškėlė viešumon buvo atakuojami, smerkiami, net prašalinami iš visuomeninio gyvenimo?"

Neveltui daugelis laukė Amerikoje sovietų "už pusės metų po karo"...

METALAS TITANIUM

Amerikoje pradėtas gaminti titanium metalas, kuris sakoma yra plieno stiprumo, bet 40 nuoš. lengvesnis už plieną. Jis pasirodė labai naudingas lėktuvų gamyboje, bet jo yra žymiai mažiau ir jis toks brangus, kad jo tonas dabar kaštuoja net $21,000.

Titanium atrastas prieš 150 metų. Jis dirbamas iš rūdos, kurios žemėje yra pakankamai.

Dar prieš tris metus titaniumo buvo pagaminta tik keletas svarų. Pernai jo pagaminta jau 70 tonų, o šiais metais pagaminta apie 700 tonų. Bėgyje 20 metų numatyta titanium gamybą išplėsti iki apie 500,000 tonų.

JAU GAMINA VILNĄ

Mokslininkai sako, kad avis netrukus bus nereikalinga, pasiliks tik muziejine iškamša Cheminiu būdu jau gaminama vilna, vadinama dacron, iš kurios pradėta austi ir siūti rūbai.

Šiais metais viena rūbų siūvimo firmos gamins vyriškus rūbus iš tos dirbtinos vilnos — dacron. Juk visai neseniai dirbtinas šilkas išvarė iš biznio tūkstančius metų šilką gaminančius šilkvabalius. Amerikos moterys dėvi beveik išimtinai dirbtino šilko padariniais.

Vakar ir rytoj

VYT. GEDGAUDAS

Korėjoje ilgai buvo ieškoma deryboms nauja vieta, nes Kaesongas pasirodė ne labai tinkamas pasikalbėjimams. Vieta per daug slidi ir abi delegacijos visą laiką buvo trukdomos per daug arti esančio fronto triukšmo. Patrankos neleido ramiai generolams snausti už žaliojo stalo...

Dėl to pyko vieni ir kiti.

Gen. Ridgway pasiūlė derybas atnaujinti kur nors šiauriniame Imijin upės krante, pačioj žavingiausioje ir poetiškiausioje Korėjos vietoje, kur ramiai ir nekliudomai galima būtų tęsti derybas, kaip bėgan čią Imijin upę, be pertraukos. Bet raudonieji pasirodė priešingi derybų perkėlimui į tokią žavią vietą, kur nebūtų progų pasispardyti kojomis į užpakalį.

Kur Nam ir Joy delegacijos galės susitikti?

Ar ne geriausia būtų delegacijoms nusikraustyti į mėnulį? O gal, dar geriau, į Marsą? Bet delegacijos, kol kas, dar neturi tarplanetinių raketų, tad teks palikti Wellso svajones.

Bet yra viena vieta pasaulyje, kur generolai tikrai greitai susitartų dėl paliaubų:

Tegu jie atsistoja fronto pirmose linijose!

***

Kada generolai būna saugiose vietose, jie išsigalvoja visokių dalykų. Štai vienas mūsiškių, jei ir ne generolas, o tik pulkininkas, dirbdamas kaž kuriame Kanados fabrike, nerimsta ir duoda gen. Eisenhoweriui strategijos patarimus Draugo skiltyse.

Nesuprantama, kaip dar gen. Eisenhoweris, maršalas Montgomery ir gen. Juin nepasikvietė į savo štabą šį didelio talento pulkininką.

Šio pulkininko žodžiais Amerikos Anglijos ir Prancūzijos armijos yra niekis. Jis siūlo sąjungą kurios centre būtų Vokietija paliekant nuošaly Angliją ir Prancūziją.

***

Anglai, šio pulkininko žodžiais, veda suktą politiką ir mėgsta svetimomis rankomis žarijas graibstyti. Čia nieko gudraus jis nepasakė, o tik pakartojo prieš dešimt metų sakytus Hitlerio ministro Gebelso žodžius, kada vokiečiai sten gėsi suskaldyti anglų-prancūzų sąjungą.

Atrodo, kad Angliją ir Prancūziją jis visai blogai pažįsta, lygiai kaip negras Lietuvą, kuris mano, kad lietuviai gyvena ledo nameliuose ir medžioja baltas meškas... Paryžius, tai dar ne Prancūzija, lygiai kaip Konrado kavinė Kau ne nebuvo dar visa Lietuva.

Kaip kariškiui, pulkininkui turėtų būti žinomi šio karo prancūzų ir anglų herojiški žygiai. Jo išaukštinta ir garbinama vokiečių armija vis dėl to pralaimėjo karą, nežiūrint kokius "gerus strategus ir karius" turėjo.

***

Jis siūlo prancūzų karininkus, priimant į Atlanto armiją, pravesti per skriningą. Gal vieną dieną jis ir gen. Eisenhoweriui sugalvos skriningą, vien dėl to, kad šis kovojo prieš vokiečius... Gal būtų geriau, jei pulkininkas sau pasidarytų skriningą. Tada būtų aiškiau žinoma, ko jis nori ir ko siekia, išbraukdamas anglus ir prancūzus iš Atlanto pakto.

Tegu tas pulkininkas palieka strategiją ramybėje ir toliau suka "muterkas" Kanados fabrike, nes vis vien gen. Eisenhoweris neįvertins jo kariškus nuopelnus...

***

Aną dieną, kaip skelbia sąjungininkų oficialus komunikatas 150 "raudonųjų" lėktuvų užpuolė Paryžių, o kita grupė bombardavo Briuselį ir Roterdamą.

Sausumoje tuojau buvo duotas aliarmas ir priešlėktuvinei artilerijai atidarius ugnį, pavyko priešo puolimą atmušti. Oro kautynėse dalyvavo virš 1000 lėktuvų. Vis dėlto 20 priešo lėktuvams pavyko prasiveržti pro ugnį ir pasiekti objektyvus.

Tuo pačiu laiku sausumoje užvirė smarki kova ir šarvuotos divizijos greitai buvo permestos per Reiną, nors priešo penktoji kolona bandė susprogdinti kai kuriuos komunikacijos kelius...

Bet tai dar nebuvo tikras karas. Priešo lėktuvai buvo savieji. Tai "Jupiterio" maneuru šposas. Per visas tas "baisias kautynes" nei vienas žmogus nebuvo užmuštas.

Jei rytoj kiltų karas... (3)

STALINO LAIVAI ŠNIPINĖJA PRIE ISLANDIJOS

Sąjungininkai lengvai galėtų išlipti Murmanske— Sovietai nenori leisti vakariečiams įsitvirtinti Islandijoje ir Grenlande — Islandija naujame pasauliniame konflikte suvaidins labai svarbią rolę

Ar garsieji "laivų karavanai," karo metu ėję su ginklais iš Amerikos per Murmanską padėjo Sovietų Sąjungai atsistoti ant kojų ir atmušti vokiečius? Anglo-saksai sako taip. Bet komunistai aiškina, kad tai buvo tik trupinėlis mil žiniškoje sovietų produkcijoje, kurią Stalinas vienas pastatęs ant kojų.

Dėl šio dalyko galima ginčytis. Bet vienas dalykas yra aiškus, kad šitie "laivai karavanai" turėjo didelę įtaką į šiaurės ašigalio strategiją.

KARO PAMOKA

Kada 1942 metais buvo pradėta laivais siųsti ginklus per Murmanską į Rusiją, 60 nuošimčių tonažo vokiečių lėktuvams ir povandeniniams laivams pavyko prie Norvegijos krantų paskandinti. Pavyzdžiui, iš 35 laivų, kurie sudarė "karavaną PQ-17" 1942 metais tiktai 11 pasiekė Murmanską, kiti 24 buvo paskandinti. Bet po pusantrų metų "karavanų" apsauga pasidarė geresnė, ir 1944 metais iš 191 pasiųstų laivų tik 3 buvo nuskandinti.

Kur paslaptis tokio pasikeitimo? Tas įvyko todėl, kad Washingtono ir Londono admi ralitetai iš savo pusės ėmėsi didesnių priemonių, pavertę Grenlandą ir Islandiją tikrom tvirtovėm, iš lėktuvų galėjo sekti jūrą.

Rusai tada džiaugėsi pasikeitusia padėtimi, nes tas jiems davė naudą, bet jie tuojau pat suprato vieną dalyką, kurį sovietų armijos štabas taip išdėstė: "Jei 1944 metais sąjungininkų laivai su ginklais, lydimi mažo palydovų skaičiaus, kada didžioji dalis anglų-saksų laivyno pasilikdavo toli, grasinama vokiečių povandenių laivų, galėjo pasiekti Murmanską, tai dar len gviau pasieks laivynas kuris turės invazijos tikslą į Šiaurinę Rusijos teritoriją, nes šį kartą jį pridengtų visas Anglijos ar Amerikos karo laivynas".

Išvengimui šio pavojaus, pirmasis rusų objektyvas buvo atimti sąjungininkams bazes Islandijoje ir Grenlande.

Ir nuo 1946 metų Kremlius pradėjo siekti to tikslo.

ISLANDIJOS RAKTAS

Islandija nėra vien tik Šiaurės Atlanto sektoriaus tarp Amerikos ir Europos, raktu, bet skaitosi pagrindinė tvirtovė Šiaurės Atlanto gynimui, nes iš jos galima sekti visus vandenis kurie yra tarp Islandijos, Škotijos ir Danijos.

Pirmomis karo dienomis, gegužės mėn. anglai išlipo Reykjavik mieste ir tuo pačiu Reykjavik pasidarė didele jūrų baze povandeniniams laivam, kurie lydėdavo "laivų karavaną".

Nėra ko stebėtis, jei sovietai, tuoj po karo pareikalavo, kad Islandijai būtų gražintas neutralitetas. Tai buvo kaip tik toj epokoj, kada Washingtonas vengė pyktis su Kremliumi. 1946 m. spalio 2 d. Washingtonas nutarė, jog amerikiečių aviacija apleis Islandiją, ir tų metų pabaigoje ten bebuvo likę nepilnas 1,000 G. I.

AMERIKIEČIŲ BAZĖS GRENLANDE

Grenlande amerikiečiai buvo įsitaisę dar 1941 m. rugsėjo mėnesį su danų sutikimu.

Čia irgi, karui pasibaigus, sovietai pradėjo daryti žygius, kad kariškos jėgos būtų evakuotos iš salos. Bet Washingtono reakcija čia pasirodė kitokia, negu dėl Islandijos.

Grenlandas nėra paprasta jūrinė pozicija, bet jis yra Amerikos mūru. Nuo Frederiksall pietinio iškyšulio iki Labradoros, yra kelios anglo-saksų bazės.

Sovietams sunku būtų buvę įrodyti, kad šios amerikiečių bazės yra agresyvinio pobūdžio prieš Sovietų Sąjungą. Čia tikrumoje buvo tik apie 20 meteorologijos stočių. Gi aviacijos bazės buvo tik vakariniame krašte, kuris nukreiptas į Ameriką. Iš čia amerikiečių lakūnai galėjo patruliuoti po šiaurinę sritį, bet jos būtų ne tik nepatogios, bet ir neįmanomos dirigavimui operacijoms prieš rytus, tai yra Sovietų Sąjungą. Ar jos galėjo būti "poilsio" bazėmis tiems bombanešiams, kurie per Šiaurės ašigalį skristų bombarduoti Sovietų Sąjungą? Tai būtų fantastiška taip manyti; nes šiomis bazėmis gali naudotis tik tokie lėktuvai, kurie turi pašliaužas vietoj ratų, kas visai netinka bombanešiams.

DANIJA IŠ PRADŽIŲ NESUTIKO

Washingtonas atsisakė evakuoti Grenlaną, bet tuo pačiu, norėdamas pasilikti geruoju su Danija, kuriai priklauso Grenlandas, pasiūlė mokėti nuomą už bazes. Danams, kuriems kaip ir kitiems truko dolerių, puiki proga buvo praturtėti, nes sektorius, kur buvo įsitaisę amerikiečiai, niekad nebuvo eksploatuojamas.

Bet danai neigiamai atsakė į pasiūlymą, pareikšdami, kad amerikiečiai turi apleisti salą ir Danija jos neparduosianti.

Toj epokoj skandinavų kraštai, vadovaujami Švedijos, vengė pyktis su Sovietų Sąjunga.

GALUTINAS ĮSITAISYMAS

Bet pasirašius Atlanto paktą (į kurį dabar įeina Danija ir Islandija), nebesunku buvo įjungti Islandiją ir Grenlandą į vakarų saugumo zoną.

Praėjusiais metais Washingtonas aiškiai pasakė, kad nebegali būti ir klausimo apie Grenlando evakuaciją, bet šio krašto gynimosi kontrolė bus ne amerikiečių, o Atlanto armijos štabo žinioje.

Šią valandą amerikiečiai Grenlande turi visą eilę bazių vakariniame krante nuo Thule iki Blue-West-Bigh, pietų iškyšuly prie Farewell ir centre. Ar yra įrengtos aviacijos bazės rytiniame krante? Sakoma, kad net kelios, bet Washingtonas ir Kopenhaga dėl to tyli.

Dar galima būtų krašto viduje įrengti keletą bazių, bet dėl nelygaus paviršiaus neturės didelės reikšmės.

Dabar, kada technikos progresas yra toli pažengęs, jog galima išlaikyti neapšalusius ledu net per šalčiausį perijodą cementinius aerodromo takus, nebesudaro sunkumų dėl bazių išlaikymo šiaurėje.

PASLAPTINGI SOVIETŲ LAIVAI

Islandijoje padėtis kiek blogesnė. Pagal 1946 metų susitarimą, amerikiečiams buvo leista naudotis Keflavik baze, kaip sustojimo vieta lėktuvams skrendantiems iš Amerikos į Vokietiją. Bet ši sutartis neleido bazėje laikyti kariuomenę ir aerodromus tvarkė privačios bendrovės. Šis rėžimas tebėra ir šiandien.

Bet kas nuostabiausia, kad apie 200 sovietų žvejų laivų, lydimi laivų dirbtuvių 10,000 tonų plaukioja beveik nuolat prie Islandijos. Islandijos gyventojai netiki, kad tai būtų tikri žvejai, nes jie plaukioja net tada, kada žvejai vadina mirties sezonu ir jokia silkė nepakliūna į tinklą.

Vienas iš tų laivų, kuriuos islandiečiai vadina "Stalino patrulis," per neapsižiūrėjimą prisiartino per daug arti kranto ir krantų apsaugos viršinin kas Julius Olafson, pasinaudojęs ta proga, sustabdė sovietų laivą ir padarė kratą.

Sulaikytojo "žvejų" laivo kapitonas nešiojo reglementarine sovietų karo laivyno uniformą, kas islandiečiams buvo tikru siurprizu.

Dauk kas nuano, kad sovietai su šiais laivais šnipinėja aplink Islandiją, norėdami būti tikri, ar amerikiečiai nestato šiauriniame krante slaptas bazes. Kiti sako, kad šie laivai vežioja povandeniniams laivams varomąją medžiagą.

Galims dalykas, kad vienas kitas spėliojimas teisingas, nes Islandija trečiajame kare suvaidins labai svarbią rolę.

AMERIKIEČIAI NEATSILIEKA

Lygiai kaip sovietai, amerikiečiai irgi turi savo poliarinę aviaciją. Jos organizatoriumi yra aviacijos generolas Carl Spaatz.

Poliarinė amerikiečių aviacija sudaryta išimtinai beveik iš lakiojančių tvirtovių B-36 ir milžinišką B-50, be to, yra dvi grupės Dakota ir specialūs malunsparniai. Visi lėktuvai pritaikinti didžiausiame šaltyje skraidyti.

Šiuo metu šios aviacijos bazė yra Anchorage, pietinėje Aliaskoje.

Pats įdomiausias šios poliarinės strategijos punktas, kaip dėsto pulk. Bernt Balchen, yra tas, kad eskadrilė būtų pasiruošusi kiekvienu momentu užimti bet kurį punktą operuojant iš paties šiaurės ašigalio. Štai kodėl ji turi kariuomenės transporto lėktuvus Dakota, kurie gali greit perkelti "šliaužiančius aviatorius" į naują vietą bazių įrengimui. Ši grupė turi specialius uždangalus lėktuvams, jog jie gali net šalčiausiu laiku tuojau pat atsiplėšti nuo žemės.

Kadangi labai svarbu, kad aviatoriai visad būtų geroj sveikatoj, jie yra pakeičiami naujais po trumpo laiko.

(Sekančiame numery skaitysite pabaigą **"Kaip G. I. mokosi šaltyje kvėpuoti ir valgyti žvakes..."**)

DR. S. BIEŽIS, SLA Daktaras Kvotėjas, Vienybės bendradarbis, spaudai paruošė sveikatos klausimais knygą, kuri netrukus pasirodys.

AR AMERIKAI GRESIA INFLIACIJOS PAVOJUS?

Infliacijos pavojus galės būti pašalintas, jei visi vieningai pritars valdžiai

Pastaraisiais metais gana stipriai juntama, kad ir JAV ūkio raida yra netekusi organiniai nuosaikių pagrindų. Tai įtaka paskutinio dešimtmečio, nes per tą laikotarpį JAVsmarkiai pakrypo į pagyvintą ūkininkavimą. Čia ypač didelių žymių paliko staigaus apsiginklavimo reikalavimai ir paskutinio karo metu nepaprastai išplėsta laivų statyba. Atsiradusi po karo pertrauka irgi buvo išnaudota tokia pat sparta — galvotrukščiais nusiginkluoti. Deja, tai tik trumpas tarpas, nes prasidėjus Korėjos karui vėl grįžtama plačiu mastu ir visiškai nuosaikiai prie ginklavimosi. Apskaičiuojama, kad dabar JAV per metus išleidžia vartojimui į rinką gėrybių daugiau kaip už 325 bilijonus dolerių. Taigi pajamos didėja, bet žymiai smarkiau auga mokesčiai. Mėginimas pinigų perteklių apjuosti mokesčių varžtais taip pat kelia susirūpinimo, nes neaišku kaip ilgai šituo būdu galima dengti ginklavimosi išlaidos ir išvengti galimos infliacijos.

JAV finansų sluogsniai tvirtina, kad esama padėtis nėra teisinga ir taip pasiliekant galima neišvengiamai sulaukti infliacijos. Jie savo spėjimams pagrįsti nurodo šiuos ekonominius reiškinius:

Dabartiniu laiku ginklavimosi reikalams valstybės išdas į mėnesį išleidžia apie 3 bilijonus dolerių, galimas daiktas, kad ateinančiais metais ginklavimosi išlaidos padidės per mėnesį iki 5 bil. dolerių. Kol kas šitoms išlaidoms padengti naudojamas praeitų metų biudžeto perteklius. Bet šįmet ir vėliau šiam tikslui reikalinga išrinkti daugiau ir stambesnių mokesčių. Bet ir to neužtenka, valstybei teks užtraukti vidaus viešąją paskolą. Jau šių metų budžete gali atsirasti trukumas apie 10 bilijonų dolerių. Pakėlus mokesčius numatoma padengti tik apie pusę atsiradusio nepritekliaus. Tiesa, dalis išlaidų bus išlyginta viešosios paskolos lakštais.

Toliau, veikiant ūkio priežiūros įstatymui, spėjama, kad pragyvenimas pabrangs nuo 5% iki 8%, taigi sudarytų apie 10-16 bilijonų dolerių daugiau išlaidų.

PER AUGŠTOS ŽALIAVŲ KAINOS

Ginklavimosi pradžia nepaprastai pakėlė žaliavų kainas. Tiesa, šiandien, reikalingų ginklų pramonei žaliavų atsargos yra gana gausios, tačiau jų kainos nukrito visai nežymiai. Abejojama ar žaliava atpigs iki to stovio, kuris buvo prieš Korėjos karą, nes žaliavų pareikalavimas ir toliau ginklų pramonei pasilieka aktualus.

Pabrangusios žaliavos kelia ir gaminių kainas. Pastaruoju laiku kiek atpigo tekstilės išdirbiniai, bet kitų gaminių, nors jų rinkoje yra perteklius kainos tvirtos, kaikuriems dalykams kainos keliamos ir toliau. Laukiama, kad žaliavų, taigi, jau ir laikomų atsargoje prekių kainos pakils. Išimtis čia nurodoma tiktai medvilnei ir vilnoms.

Kainų priežiūros įstaiga paskutiniu laiku leido geležinkelių bendrovėms pakelti tarifus už prekių pervežimą. Kaip skelbiama prekių pervežimas traukiniais pabrangs nuo 6% iki 9%. Reikia skaitytis, kad naujai atsiradusias išlaidas prekybininkai stengsis išlyginti pakeldami prekėmis kainas.

PAVOJINGOS PROPORCIJOS

Ūkio žinovai dar daugiau remiasi skaičiais ir čia atranda didelį nedarnumą. Jie teigia, kad dabar JAV pagamina į metus gėrybių apie 325 bilijonus dolerių. Gyventojų pajamos, atskaičius mokesčius, galimas daiktas, siekia apie 225 bilijonus dolerių. Tautos išlaidos apskaičiuojamos su 205 bilijonų dolerių. Taigi per metus sutaupoma 20 bilijonų dolerių. Tai yra JAV gyvenimui labai stambi suma, nes normaliai amerikiečių taupmenų indėliai retai prašokdavo penktą ar šeštą procentą. Suprantama, taupmenos auga su didėjančiomis pajamomis ir tokia ūkio raida sukaupia didesnes pinigų atsargas, kurios reiškia gyventojų ir sustiprėjusį pirkimo pajėgumą. Bet čia ir glūdi negerovė, nes šitos pinigų atsargos kilus panikai dažniausia panaudojamos spekuliacijai ir kainų kėlimui. Kur tautos moralė stipri, rodoma daugiau satūrumo, ten tokie reiškiniai rečiau pasirodo ir netaip daug krašto ūkiui padaro žalos. Tačiau ūkio žinovai eina dar toliau, jie linksta tvirtinti, kad kiekvienu atveju taikos meto gamybos nors ir vienas trečdalis einąs ne civilių vartojimui yra nesveikas reiškinys, galbūt jau ir pavojingas.

Visi aptarimai aiškiai rodo, kad ūkio raidai visuose spėjimuose visdėlto lemia karo ar taikos pasūkiai. Kada Korėjoje prasidėjo paliaubų pirmi pasitarimai, tuojau New Yorko biržos vertybių kursas smarkiai krito. Buvo skaitomasi, žinoma, peranksti (bet piniguočių biržos visada yra linkusios į staigmeną) apie galmumą taikos meto produkcijai. Tačiau po to įvykio ir biznio pasaulis pakeitė pažiūras, nes įsitikino, kad apsiginklavimo programa nebus tuojau ir lengvai keičiama.

Čia suminėta tik keli infliacijai palankūs veiksniai. Tiesa, jų išsrutuliojimas krašto ūkyje, viena ar kita kryptimi, nevisada ir galima apskaičiuoti, nes tame kompiekse nemažai sveria ir psichologiniai momentai. JAV vyriausybė atsirandančias negeroves gyvai pramato, apie tai kalba išleidžiami valdžios pareigūnų pareiškimai ir kiti būdai, kaip kainų priežiūros ir kitų įstaigų įkūrimas. Tačiau yra atvejų kada vidaus politikos sumetimais nuo kaikurių eksperimentų susilaikoma arba ieškoma kompromisų, nes kartais nėra naudinga parodyti nemalonią tikrovę. Apsiginklavimas visada yra susijęs su atsižadėjimu nuo patogumų, o kartais ir nuo būtinų pragyvenimui gėrybių. Tačiau šiandien JAV gyventojams bet kokia našta negali būti per sunki, nes po visų derybų galutinai įsitikinta, kad ginklavimasis yra vienintėlis būdas, kuriuo išsaugojama gyventojų gerovė ir krašto laisvė.

JAV ūkiui infliacijos pavojus nesunkiai pašalinimams. Tačiau valdžiai kovojant prieš tą negerovę reikalingas jai ir gyventojų vieningas pritarimas. Čia tenka kiekvienam au kotis ir nuo kaiko atsisakyti, tai yra, neieškoti trūkstamų nereikalingų prekių, nepirkti juodojoje rinkoje, tenkintis tiktai paskirstomais daiktais. Jeigu valdžia parodys užtenka mai budrumo, o jos pastangas parems gyventojai, tai krašto ūkis ir finansai išliks nesužalotį, o praėjus audroms krašto piliečiams suklestės dar didesnė gerovė.

LIETUVI, ATVERK SAVO ŠIRDĮ

Prieš kurį laiką BALF įgaliotinis Vokietijoje Pranas Zundė atsiuntė BALF valdybai gyvenančių Vokietijoje tremtinių Jonaičių šeimos prašymą pagelbėti jų dukrai Renatei, kuri didelių sukrėtimų ir baisių pergyvenimų karo veiksmų metu Vokietijoje nustojo kalbos. Du Vokietijos universitetai ją tyrinėjo ir priėjo išvados, kad mergaitė šitaip yra visiškai sveika ir patarė ją siųsti į specialę mokyklą, kurioje specialistų priežiūroje mergaitei gali būti grąžinta galimybė kalbėti. Kadangi tokių vaikų mokslas ir gydymas reikalauja ypatingos priežiūros ir specialistų globos, auklėjimas jose yra brangus. Nustatyta, kad Renatė, išbuvus tokioje mokykloje nuo 6 iki 10 mėn. bus visiškai normali mergaitė. Auklėjimas ir gydymas toje mokykloje per tą laiką kainuos apie $500.00. Renatei pagijus, ji ir jos tėveliai galės emigruoti iš Vokietijos į Ameriką, nes iki šiol jų emigracija sulaikyta dėl mergaitės ligos.

Bendrojo Amerikos Lietuvių Šalpos Fondo Valdyba Jonaičių prašymą rado svarbiu ir remtinu ir todėl **š. m. rugsėjo 4 d. išsiuntė $150.00, kad Renatės tėvai galėtų mergaitę tuojau pasiųsti į mokyklą ir sumokėti už jos gydymo pradžią.**

BALF Valdybos posėdyje tuo metu buvęs BALF direktorius p. J. Ginkus pasižadėjo imtis iniciatyvos likusią pinigų sumą $350.00 sukelti. Kaip žinoma, p. Ginkus turi lietuvišką radijo programą, per kurią, ir per spaudą žadėjo kreptis į lietuvių visuomenę prašydamas aukų Renaitės Jonaitytės gydymui. Anot p. Ginkaus, vargu atsirastų lietuvis, kuris atsisakytų tokiam reikalui aukoti. Pakanka įsivaizdinti, kaip jaustūsi bet kuri motina ar tėvas Amerikoje, jeigu jų dukrelė, būdama visiškai sveika, negalėtų žodžio ištarti. "Neabejoju, — tęsė p. Ginkus, — kad mielaširdingieji lietuviai, kurie visuomet atjautė savuosius nelaimėje, atvers savo širdį ir šiai mažutei mergaitei, kuri nori pati mūsų paprašyti, bet negali, jos akutės žvilga, liežiuvėlis virpa, bet garso, deja nėra. Ar nebūtų mums visiems malonu išgirsti šią mažą mergaitę ištariant pirmuosius žodžius."

Aukas Renatei **gydyti siųskite BALF Centrui, 105 Grand St., Brooklyn 11, N. Y. Surinktieji pinigai tuojau bus pasiųsti Vokietijon.** BALF

Jono Rimšos vardas patenka į spaudą

Sužinojome, kad mūsų išgarsėjęs tautietis yra garsaus Kaune siuvėjo Rimšos sūnus. Jis gimęs Svedasuose 1903 m. rugpiūčio mėn. 20 d. Jaunystėje buvo ruošiamas siuvėjo amatui, bet jį paviliojo menas ir jis to šaukimo paklausė. Jaunuolis panoro keliauti, pamatyti egzotišką pasaulį. 1925 metais jis apleidžia Lietuvą ir išvyksta Brazilijon, iš ten — Argentinon. 1936 metais aplanko Boliviją. Jo parodyti darbai sužavi boliviečius. 1943 metais jis kviečiamas ir priima Sucre Meno Akademijos direktoriaus vietą.

Ispanija ruošia didelę meno parodą ir kviečia dalyvauti visus lotynų kraštus. Bolivijos valdžia parinko Joną Rimšą jai atstovauti ir siunčia mūsų tautietį valdžios lėšomis. Pakeliui į Madridą Jonas Rimša sustojo Sao Paulo Brazilijoje ir čia rugpiūčio 20 dieną suruošia savo kūrinių parodą, kurią spauda aukštai įvertino.

ATSIUSTA PAMINĖTI

Gabija, trimėnesinis literatūros žurnalas Nr. 1. Leidžia Lietuvių Spaudos Centras Amerikoje, red. Stepas Zobarskas. Žurnale išspausdinta 18 autorių proza, poezija ir straipsniai. Iliustracijos dail. Pr. Lapės. 84 psl., kaina 1 dol. Adresas: Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

BŪKIT SVEIKI

Dr. S. Biežis

MITYBA ŠIŲ DIENŲ MOKSLO ŠVIESOJE

Maistas yra pats svarbiausias gyvybės išlaikymo pagrindas. Maisto produktų yra labai daug ir kiekvienas jų turi savotiškas ir jiems būdingas savybes, kurios yra ne tik svarbios, bet ir būtinos, norint išlaikyti sveikatą gerame stovyje. Todėl maistas nėra koks menkniekis, kuriuo tik prikemšame pilvą ir numalšiname savo apetitą, bet jis yra pagrindinė geros sveikatos sąlyga.

Dar ne taip seniai buvo galvota, kad kiekvienas pasivalgymas iki soties atitinka visus kūno ir sveikatos reikalavimus. Tai buvo tais laikais, kada mažai kas tebuvo žinoma apie maisto cheminę sudėtį ir virškinimo procesą. Studijuojant maisto įtaką žmogaus sveikatai, buvo pakartotinai pastebėta ir galutinai įrodyta, kad vienokios ar kitokios maisto rūšies stoka ne tik sveikatai kenkia, bet yra priežastimi rimtų ligų, kurios yra veikiai pagydomos, papildant stokuojantį maistą. Vaistai šiuo atveju nieko nereiškia.

Pastaraisiais laikais mokslininkai daug dirba, analizuodami ir tikrindami maisto įtaką žmogaus sveikatai. Jau yra aiškiai nustatyta, kad daugybė visokių sirguliavimų, kaip paprastai sakoma, blogo jautimosi, nors aiškios ligos ir nesti, pareina nuo netinkamo maisto, kurio sąstate trūksta kurio nors dalyko, kad kūno organai galėtų pilnai veikti.

Kai kurie mokslininkai šiandien visiškai pagristinai tvirtina, kad daugel kasdieninių susirgimų tiesioginiai pareina nuo nebalansuoto maisto. Esą, ir žmogaus amžių galima gerokai prailginti moksliškai pritaikyto maisto dėka. Pvz., mūsų kareiviams maisto kokybę nustato ekspertai, kurie yra specialistai tam tikslui paskirti ir kurie seka rezultatus. Dar ligi šiolei jokia kariuomenė nebuvo taip maitinama, kaip mūsiškė.

Medicinos mokslas maisto parinkimo srityje yra padaręs didelę pažangą, o maisto produktų studijavime beveik kasdien pasiekdami naujų laimėjimų. Tačiau to dar nepakanka. Norėdami tuo pasinaudoti, turime visa tai vykdyti praktiškame gyvenime.

Todėl visiškai aišku, kad mūsų kasdieninis maistas yra daug svarbesnis ir reikalingesnis mūsų sveikatai, negu kas galėtų pamanyti. Bet kuo prikimšti pilvą, kad tik jis būtų prikimštas, kaip buvo sakoma anksčiau, šiuo metu jau yra pasenęs posakis. Bet, pažiūrėkime, kaip dar kartais esti praktikoje.

Pažangus ūkininkas savo gyvulius šeria geirausiu maistu, nes gerai žino, kad tuo atveju jo gyvuliai bus sveikesni ir našesni. Vištos, kurios yra lesinamos specialiu maistu ir pagal nustatytą tvarką, geresnius kiaušinius deda už vištas, maitinamas paprastu būdu. Panašiai yra su raguočiais: karvėmis ir kt. Bet kartais atrodo tiesiog juokinga: ūkininkas, kuris savo galvijams renka maistą, pats dažniausia jokio dėmesio nekreipia į savo maistą. O tai yra ne tiek užsimiršimas, kiek nekreipimas dėmesio į savo sveikatą, dažniausiai dėl paprasto nesirūpinimo ir nežinojimo.

KARALIAUČIUS PAVERSTAS VAKARŲ PYLIMU

Apie Karaliaučių, į kurį pretenzijas reiškia ne tik vokiečiai, bet ir rusai ir kurį aisčių sąjudžio nariai siūlo paskelbti būsimosios atstatytinos Aistijos sostinės, likimą daug papasakojo iš Lietuvos grįžę vokiečiai, taip pat keli Vakarus pasiekę lietuviai, kurie buvo drauge su vokiečiais prie Karaliaučiaus patekę į Sovietų nelaisvę. Pora iš jų jau yra išvykę į Pietų Ameriką. Karaliaučiaus likimas buvo žiaurus. Jį beveik iš pamatų sumušė per puolimus britų aviacija, ypač 1944 m. rugpiūčio 30 d. kai daugiau kaip 1,000 jų lėktuvų numetė 85,000 bombų per 45 minutes pavertė pelenais visą vidurinę miesto dalį. Ko nepadarė tie, tai vėliau atbaigė rusai. Apskaičiuojama, kad per tuos puolimus ir gaisrus žuvo 25,000 gyventojų, kurių didesnė dalis dar ir dabar guli palaidoti griuvėsiuose.

Tačiau tikroji Karaliaučiaus tragedija prasidėjo, kai užėjo rusai. Tada prasidėjo galutinis to seno su 700 metų praeitimi miesto griuvimas. Vokiečių "Aachener Nachtichten" leidykla išleido akivaizdaus visų tų įvykių liūdininko dr. H. Deichmano parašytą veikalą, pavadintą "Aš mačiau Karaliaučių mirštantį." Autorius iš profesijos gydytojas, dienoraščio forma aprašo, kas dėjosi, kai miestas pateko į rankas bolševikams. Įspūdžiai šiurpiausi. Jau iš syk per žmones nuėjo, lyg žaibas, žinia: "jie ateina". Pirmasis su rusais susitikimas buvo toks: pirmasis pasirodė su paruoštu šauti automatu, šaukdamas: "Uri, uri, davai". Ir visur kitur ėjo girti rusai, reikalaudami degtinės, žiedų, laikrodžių ir moterų... Ypač šiurpi buvo balandžio 20-ji, penktadienį. Elžbietos ligoninėje, — rašo minimasis gydytojas, —rusai po to įprastinio "Uri, uri, davai" be jokios atodairos išprievartavo kat. vienuoles seseris, o pačią ligoninę padegė. Dar šiurpesnis likimas ištiko Gailestingumo ligoninę. Čia, kai rusai įsiveržė, prof. Unterbergeris buvo bedaras vienai pacientei sunkią gimdymo operaciją. Rusai pirmiausia iš jo atėmė instrumentus, todėl jis tik su vargu galėjo operaciją baigti, paskum pacientę nusitraukė nuo operacijos stalo ir čia pat žiauriausiai išprievartavo. Profesorius Unterbergeris, negalėdamas to išgyventi, pasitraukė į savo kambarį ir nusižudė. Jis guli palaidotas ligoninės kieme... Ir t. t. Rusai miestą visiškai išplėšė Priegliaus upė, Aukštutinė kūdra ir Pilies tvekinys buvo pilni lavonų. Iš buvusių Karaliaučiaus pastatų nebeliko beveik nieko.

Atvykusieji iš Rytų pasakoja, kad šiandien Karaliaučiaus vaizdas jau visai kitoks. Asmeniniu Stalino įsakymu Karaliaučius per paskutinius 5 metus buvo paverstas "stipriausiu Sov. Sąjungos pylimu prieš Vakarus". Čia sutelkti rinktiniai Sovietų kariuomenės daliniai, visą laiką laikomi paruošty, kad prireikus, galėtų bet kokį mėginimą sukilti prieš Sovietus užgniaužti užucmazgoje, o priešas būtų sutriuškintas jo paties teritorijoj. Šiemet pats iškilmingiausias gegužės 1 d. paradas buvo ne Maskvoj, kur pro patį Staliną žygiavo kariuomenė tik ginklus, o daug kur aplink Karaliaučių ir šaudyklas net seniau kultivuotos dirvos pavers tos pratimų laukais. Pačia tvirčiausia dabar sovietinio karo laivyno baze — po Kronštato — laikoma jau Estijos teritorijoje — Talinas ir Paldiskio uostas. Taline sukoncentruotas Pabaltijo laivyno štabas. Sovietų viceadmir. Foki betgi savo būstinę iš Paldiskio persikėlė į Klaipėdą. Atvykusieji taip pat patvirtino apie marš. Korolevo šiemet įvykdytą Baltijos pajūrio inspekciją prie Nidos ir Juodkrantės atliktus raketinių šaudymų pratimus, pavasarį Rytprūsiuose įvykdytus plataus masto visų ginklo rūšių, ypač aviacijos ir karo laivyno manevrus. Apie Lietuvą žinių suteikė ir į Vokietiją grįžę buv. karo belaisviai olandai, anksčiau tarnavę SS ginklo daliniuose. Tarp jų buvo keli vokiečiai, pasivadinę olandais. Jų tikinimu dabar, ypač 1949 m. masės vaikų Kaune ir Vilniuj jau net nuo karo belaisvių prašydavo duonos.

ŠEIMOS DŽIAUGSMAS — Tėva į žiūri į išsiritusį vaiką

Al. Šepetys — Gintaro pakrantėje

KAIP PAUKŠČIAI MEDŽIOJA

Plėšrieji paukščiai, ypač erelis yra labai drąsus, vikrus, stiprus ir gudriai moka medžioti. Erelis toli mato, o dar geriau jaučia. Iškilęs aukštai, skraido keletą valandų žiūrėdamas žemėn, ar nepamatys ko nors sugauti. Skrenda iš lengvo, dideliu ratu, neplasnodamas sparnais. Pamatęs gyvulį ar paukštį, tyliai leidžiasi žemyn ir akies mirksniu puola. Iš po jo nagų sunku išsprukti bet kuriam gyvuliukui. Ypač jis gaudo mažus ožkučius, kiškius, ėriukus, lapes, kates, peles, kurmius, žąsis ir visus be išimties, naminius ir laukinius paukščius. Greičiausias gyvulys ir paukštis nuo jo nepaspruks.

Medžiodamas erelis būna labai kantrus ir gudrus. Dažnai jis atsima grobį iš kitų plėšriųjų paukščių vanagų ir sakalų. Žiemą lesa net dvėseliena. Erelis toks stiprus, kad gali vaiką pakelti. Alpių kalnuose buvo toks atsitikimas. Viename kaime erelis sugavo dvejų metų vaiką ir nusinešė. Išgirdęs riksmą atbėgo tėvas, bet erelis su vaiku buvo jau toli. Grobis ereliui, matyti, buvo sunkokas, nes jis skrido lėtai. Tėvas, sugriebęs lazdą, erelį nusivijęs. Jau ištolo matė, kad erelis ėmė kapoti jo vaiką. Pribėgęs, šiaip taip plėšiką nuvijo, bet pažiūrėjęs į sūnų, krito žemėn ir apalpo: sūnaus akys buvo iškapotos. Vaikas greit numirė, o tėvas ilgą laiką tykojo ereli, nušauti. Pagaliau erelis įkliuvo į pastatytus lapėms gaudyti spąstus. Jo iškamšą galima pamatyti Švei carijoje Vintenturo miesto muziejuje. Dar yra ir daugiau paukščių, kurie panašiai, kaip erelis medžioja.

Alpių kalnuose perisi dar kitas erelių giminės paukštis — avėdra. Ji dar stipresnė už erelį ir yra beveik metro aukščio. Avėdrų yra ir kitur, bet žmonėms žalos daugiausia padaro tos, kurios gyvena Alpėse. Avėdra daug suėda. Jos ryklė tokia didelė, kad praryja nemažus kaulus. Pavyzdžiui, vienos nukautos avėdros pilve rado penkis jaučio šonkaulius, kurių kiekvienas buvo dviejų centimetrų storio ir 7-10 cm. ilgio. Be to, pluokštas plaukų ir visa ožio letena. Kitos avėdros pilve rasta visa lapės uodega. Avėdra, kaip ir erelis, iškyla aukštai ir iš ten dairosi grobio. Ji gaudo mažus ir didelius gyvulius. Pamačiusi kur ant uolos ožką ar avį, baido virš jos skrisdama ir mušdama sparnais. Varosi prie uolos krašto. Prisivariusi smarkiai puola ir nustumia į tarpkalnį. Ožka krinta ir užsimuša, avėdra leidžiasi žemyn ir ją surija. Viena avėdra bandiusi tuo būdu nustumti jautį. Keletą kartų pakilusi, drąsiai puolusi jautį, bet šis neišsigandęs. Avėdra matydama, kad nieko nelaimėsianti, turėjusi nuskristi savu keliu.

Pasakoja, kad viena avėdra sugavusi lapę ir su ja iškilusi aukštyn. Bet lapei pavykę ištraukti iš josios nagų galvą ir perkąsti gerklę. Avėdra kritusi žemėn negyva, o lapė šlubuodama pabėgusi.

Avėdros kartais užpuola ir žmones. Alpių kalnuose daug būna atsitikimų, kad avėdros bando nustumti nuo uolos medžiotoją. Kartą piemuo, ganydamas kalnuose ožkas, atsisėdo ant krašto uolos. Akies mirksniu atskridusi avėdra, sparnais kapodama puolė prie piemens. Netoli ganę jo draugai, išgirdę riksmą, atbėgo, bet per vėlai: vaikas buvo įstumtas į kiaurynę ir užsimušė. Viename šveicarų kaime buvo toks atsitikimas. Ūkininkas su savo žmona išėjo į kalnus šieno piauti ir nusinešė trijų metų dukrelę. Mergaitė paguldyta netoli tvarto žolėje, tuoj užmigo. Tėvas pridengęs jos veidą šiaudine skrybėle, nučėjo dirbti. Po kurio laiko sugrįžęs tėvas žiūri — jo dukrelės nebėra. Bėga šen, bėga ten, — dukrelės neranda. Pašaukia žmoną, ima abu ieškoti. Ieškojo, ieškojo, bet irgi nesurado. Atsisėdo ant kalno ir ėmė verkti.

Tuo laiku per 200 žingsnių nuo jųdviejų takeliu tarp kalnų ėjo jų kaimynas, kuris išgirdo vaiko riksmą. Tuo pačiu laiku nuo gretimo kalno atskrido avėdra ir ėmė plasnoti ties tėrpkeliu. Mykolas, nubėgo į tą vietą, kur girdėjo vaiko balsą. Nubėgo prie tarpkelio nustebo: ant pat krašto gulėjo mergaitė. Reikėjo tik pajudėti—ir ji būtų nukritusi. Jis pagriebė mergaitę ir nunešė ją tėvams. Mergaitė išliko sveika, tik karioji ranka buvo apdraskyta.

Toji avėdra tokia stipri, kad mergaitę nešina gąlėjo nuskristi apie 1500 žingsnių.

MINĖTINOS DIENOS

Spalio 7, 1826 — Baltimorėje pastatytas pirmas geležinkelis. Pradžioje buvo traukiamas arkliais ir tik 1829 metais pradėta naudoti garinis lokomotivas.

Spalio 9, 1867 — Amerika nupirko ir perėmė iš Rusijos Aliaską.

Spalio 10, 1532 — Lietuviai nužudė gudų kunigaikštį Vosylių.

Spalio 10, 1655 — Didis Lietuvos etmonas, kunigaikštis J. Radvila pasirašė Kėdainiuose su švedais sutartį prieš Lenkiją.

Ragina išpildyti po dvi darbo normas

Kaune rugsėjo 11 dieną įvykusiame metalistų susirinkime kalbėjęs Radišauskas dir bančiuosius paragino įsipareigoti atlikti po dvi darbo normas, imant pavyzdį iš stalingradiškių metalo srity dirbančių, kurie įspareigojo pakelti tankų produkciją...

BROOKLYNO LIETUVIAI GYDYTOJAI

DR. JANINA SNIEŠKA (DANTŲ GYDYTOJA) 408 Jay Str, Room 306, kamp. Fulton Str. (miesto centre) Ofiso tel. ULster 8-8789 Namų tel. TAylor 7-8231 — VALANDOS: 9—12 ryte 2—7 vakare susitarus Ketvirtadieniais visą dieną ir šeštadieniais po pietų uždaryta.

DR. VACLOVAS PAPROCKAS 1357 Bushwick Ave. Ofiso tel. GLenmore 5-3094 Namų tel. GLenmore 3-4445 (važiuoti Jamaica line iki Chauncey St.). — VALANDOS: 12:30 — 2 6 — 8 ir susitarus Sekmadieniais uždaryta

DR. TADAS SAVICKAS 1390 East 31st Street (kampas Avenue N) — VALANDOS: 1 — 2 popiet 6 — 8 vakare ir susitarus Ofiso tel. ESplanade 7-1135 Buto tel. TAylor 7-8231

PETER GUSTAITIS, Jr., M. D. 87-20 85th Street Woodhaven, L. I. N. Y. — VALANDOS: 2 — 3 popiet 6 — 8 vakare Ketvirtadieniais ir šventad. tik susitarus Tel. VIrginia 9-6125

DR. BLADAS K. VENCIUS (DANTŲ GYDYTOJAS) 499 Grand Street — VALANDOS: 9 — 12 ryte 2 — 9 vakare Penktadieniais uždaryta Tel. Ofiso STagg 2-0706 Namų — Jamaica 6-3834

DR. A. PETRIKA (DANTŲ GYDYTOJAS) 221 So. 4th Street — VALANDOS: 9 — 12 ryte 1 — 8 vakare Penktadieniais uždaryta Tel. EVergreen 7-6868

HOLLYWOOD INN & HALL

ELZBIETA RUDAUSKIENĖ, Savininkė

Baras ir salės pramogoms

2419 W. 43rd STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. VIrginia 7-9880

MĖSOS KRAUTUVĖ

J. MIRONAS, Sav. CH. AIMONTAS, Vedėjas

Mūsų firma be vardo, už tai mūsų prekės turi gerą vardą.

340 GRAND STREET, BROOKLYN 11, N. Y.

STagg 2-4329

SAVINGS ACCOUNTS CORDIALLY INVITED

Latest Quarterly Interest-Dividend 2% A YEAR Credited and Compounded Quarterly

On Regular Savings Accounts Interest starts from the first of every month on sums from $25. to $10,000.

Deposits made on or before January 10, April 5, July 10, and October 5 will draw interest from the first of such months if left to the end of a quarterly dividend period.

THE Kings County SAVINGS BANK

135 Broadway at Bedford Ave., 539 Eastern Parkway at Nostrand Ave. Brooklyn, N. Y.

YOUR DEPOSITS IN THIS BANK ARE FULLY INSURED UP TO $10.000.

Member Federal Deposit Insurance Corporation

ALBERTS BALDŲ KRAUTUVĖ

ALBERT ELICE, Sav. Įsteigta 1920 m.

Didžiausias įvairių baldų išpardavimas

Miegamųjų ir gyvenamų kambarių baldai. Valgomųjų kambarių baldai ir kiti rakandai.

DABAR NUPIGINTA NUO 20% IKI 30%

Geros rūšys. Prieinamos kainos. Pilnas patarnavimas.

246-48-50-52-54-56 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.

Telefonas EV. 7-4367

KAS LAIMĖJO DOVANĄ?

Šį kartą Vienybė skelbia kitokio pobūdžio konkursą ir skiria **TRIS DOVANAS** knygomis (naujausius romanus) tiems skaitytojams, kurie sugalvos įdomiausią ir juokingiausią parašą po piešinu 1-ame puspyje. Redakcija iš visų atsiųstų atsakymų išrinks tris kuriuose bus daugiau sąmojaus ir jumaro. Parašas po piešiniu turi būti ne ilgesnis kaip vienas sakinys ir prisiųstas Vienybei iki spalio 20 d.

Praėjusiame numery tilpusią fotografiją — galvosukį visi atpažino. Vienas skaitytojas rašo: "Kaip neatpažinti tokio asmens kuris Teherane ir Jaltoj, drauge su kitais išminčiais užgėrė Kaukazo vynu "magaryčias". Tai W. Churchill".

Pirmajam teisingai atspėjusiam Petrui Juškevičiui, 229 Maple St., Kearny, N. J. ir antram Ignui, M. Grigučiui, 226 Pringle St., Kingston, Pa. pasiuntėme po knygą K. S. Karpiaus "Alpis Kęstučio išlaisvintojas".

Šio galvosukio sprendime dalyvavo: H. Andriušis (be adreso) J. Matiukas, J. Repečka, V. Ščiuka, R. Kepenis, A. Čepulis, Penikas, A. Bortkevičius, R. Glėmža, R. Frankas, J. Šoliunaitė, Z. Puzinaitė, J. Rauba, A. Valaitytė, Stongaila, M. Šlapikas, M. Vizgirda, A. Gureckas, A. Impulevičius, A. Giedrys, G. Musteikytė, B. Volterienė ir vienas skaitytojas, kurio pavardė liko neišskaitoma.

KAS
PIRMIAUSIA
Daugelis žmonių, kurie kreipiasi į mūsų praktiką, visus kitus gydymo būdus išmėgino. Jūs mėginate
CHIROPRAKTIKĄ,
paskiausiai ir tampate sveiki. Jūs galėjote daug skausmų išvengti, jei PIRMIAUSIA chiropraktiką būtumėte mėginę. Chiropraktika išgydžiusi "beviltiškuosius", pasiekė pavydėtinai gerų pasekmių, tačiau tie patys lengviau būtų pagydomi, jei jie ne būtų pasiekę kritingos būklės. Pirmiausia mėginkite
Chiropraktika
JOHN D. PETTEI
CHIROPRACTOR
68-04 Fresh Pond Road
Ridgewood.
HEgeman 3-4536.

NAUJAI ATVYKĘ

Stadalius Juozas ir Frederikė. Burdulis Petras. Juknevičius Marijona. Šlapkauskas Juozas, Ona, Viktoras ir Leonas. Waldzus Franz ir Ursula. Bernianas Jonas. Gaičauskas Jonas. Jonikas Antanas. Klesnikovas Jurgis. Saulys Domas. Drocheris Liudvikas, Magdalena ir Emilija. Komežytė Natalija irBungardaitė Sabina (3 metų).

Gera Vyrams Naujiena

Gal esi nervingas, pavarges ir išsisėmęs? Gal jauties nusilpęs ir nualintas ir todėl negali naudotis tomis linksmybėmis, kurias gamta vyrams skyrė? Atsteigimo pajėgų ir vikrumo vartok HEXTRONE. HEXTRONE randasi 8 suderinti vitaminai reikalingi palaikymui vikrumo jausmo. Nepaisant ką vartojote pirmiau, pabandykite HEXTRONE ir patys įsitikinsite ką jie gali jumis padaryti kaip ir padarė tukstančiams kitų vyrų, kurie dabar atgavo vikrumą vartojant HEXTRONE. HEXTRONE reguliarė kaina$4.00 už vieną dėžutę. Bet, šio laikraščio skaitytojams speciale sutarčia, jums bus padaryta vertinga nuolaida. Tik prisiųskite šį skelbimą į BERJAC PRODUCTS, Dept. 315, 308 Flatbush Ave., Brooklyn, 17, N. Y., ir jūs gausite HEXTRONE dvi dėžutes už $5.00, tai bus nuolaida ant $3.00 reguliarės kainos. Nereikia siųsti jokių pinigų. Užsimokėsite paštininkui kai pristatys dėžutę į namus. HEXTRONE parduodamas su garantija grąžinimo pinigų jei nebusite patenkinti. Atsiminkite, pirmuoju sekretu bet kokio atsiekimo yra veiksmas! Tą neatidėliokite. Pareikalaukite tuojau.

Vardas _____
Adresas _____
Miestas _____
Valstybė _____

Pavergtoje Lietuvoje

Linksmino kolchozininkus...

Rugsėjo 16 dieną per Vilniaus radiofoną savo įspūdžius papasakojo Tarybinės Lietuvos Ansambliui vadovaves išvykoms po provinciją "stalininis" laureatas J. Švedas. Išvykų metu aplankyta visa eilė miestų, kaip Telšiai, Vilkaviškis, Utena, Raseniai ir kt. Neužmiršti aplankyti kolchozininkai, kuriems geriausiai patikusios dainos apie "taiką ir taikos vėliavininką draugą Staliną." Išvykų metu duota 120 spektaklių. Atlikta naujausioji Švedo kompozicija "Taika," kurioje kalbama apie "laimingą gyvenimą"...

"Taikos gurguolės"

Šilutės rajono kolchozininkai rugsėjo 13 dieną buvo sušaukti susirinkiman, kuriame kolchozininkas Bagučianskis paragino rašytis po rezoliucija dėl 5 Taikos Pakto pasirašymo. Po pasirašymo buvo suorganizuota "Taikos gurguolė" ir grūdų surinkimo punktan nuveztos per 9 tonos grūdų.

HOTEL GRUSH
RESTORANAS ir BARAS
ADAM GRUSH, Savininkas
Iš kitų miestų atvykę tautiečiai visada gali gauti patogius ir nebrangius kambarius.
200 North Broad St., Philadelphia, Pa.
LOcust 7-9274

Generalinis dažymo kontraktorius
STANLEY PETRASH
Pataisymo — pertaisymo darbai
SENIAUSIAS LIETUVIŲ DAŽYMO KONTRAKTORIUS
9432 111th STREET, RICHMOND HILL, N. Y.
Tel. VIrginia 9-6354

LEONA'S BAR & RESTAURANT

LEONA IR JUOZAS PETRAIČIAI, Sav.
341 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 4-9414

Lietuviai advokatai

STEP. BRIEDIS, Jr.
197 Havemeyer St.,
Tel.: EVergreen 7-9394
BROOKLYN 11, N. Y.

CL. A. VOKET-VOKIETAITIS
41-40 74th Street,
JACKSON HEIGHTS, N.Y.
Tel. NEwtown 9-5972

ANT. J. WESLAN
(Vizlanskas)
16 Court St. Brooklyn, N.Y.
Tel. MAin 5-1260

WILLIAM J. DRAKE
(Dragūnas)
ADVOKATAS
85-03 WAREHAM PLACE,
Jamaica Estates 3, N. Y.
Tel. JAmaica 3-7722

DeKALB TAVERN
VYNAS, LIKERIAI, ALUS
A. SINUS, sav.
352 Onderdonk Avenue
Brooklyn, N. Y.

JOSEPH VASTUNAS
Real Estate & Insurance
Paskolos namams
1008 Gates Avenue
Brooklyn, N. Y.
GLenmore 5-7285

MAISTAS
QUALITY MEAT MARKET
Pirmos rūšies mėsa.
Priimami užsakymai vestuvėms ir kitokioms puotoms.
Savininkai:
Cr. Shimanskas,
Ch. Mitchell
483 GRAND STREET,
Brooklyn 11, N. Y.
EV. 8-4608

DEGTINĖS KRAUTUVĖ
(Ray's Liquor Store)
Didelis įvairių rūšių degtinės ir vyno pasirinkimas.
Juozas ir Izabelė Misiūnai, Savininkai
103-55 LEFFERTS BLVD.
RISHMOND HILL, N. Y.
VIrginia 3-3544

AJARŲ ŠAKNYS

Ajarų šaknys gelbsti nuo vidurių užkietėjimo, gerai veikia skilvį, padeda pašalinti dieglius, nereikalingus pilvo gazus, paskatina neveikliuosius kūno organus ir taip pat naudinga mažakraujams. Mokslininkai sako, kad ajarų šaknys turi šių mineralų: sulfuro, fosforo ir potasijaus. Visi šie mineralai reikalingi žmogaus organizmui. Ajarus galima gerti kaip arbatą, taip pat naudinga juos kramtyti ir seiles ryti. Ajarų šaknys $2.50 svaras. Mažiau perkant, 6 uncijos už $1.00.

ALEXANDER'S CO.
414 West Broadway
South Boston 27, Mass.

GERIAUSIS
INSURANCE
IR
REAL ESTATE
Patarnavimas pas
ORMAN & MICHELSON
111-15 JAMAICA AVE.
Richmond Hill 18, N. Y.
Telefonai:
VIrginia 9-0842 ir
VIrginia 7-4111

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA
JUOZAS GINKUS, VEDĖJAS
SESTADIENIAIS, NUO 2 IKI 3 VAL. PP.
IŠ WWRL, 5000 kcl.
495 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: EVergreen 4-9293

Jau 10 metų, kai visi klauso
"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"
radijo valandų,
kurios yra transliuojamos šeštadieniais nuo 4,45 iki 5,30 valandos iš stoties WEVD (1330 klc. — 5000 W).
Direktorius Jokūbas J. Stukas, 1264 White St., Hillside, N. J. Tel. WAverly 6-3325.

Tel. VIrginia 9-3112
PARK FLORIST
Matthew Mažeika
Gėlės priistatomos į bet kurią pasaulio vietą.
8015 JAMAICA AVE., WOODHAVEN 21, N. Y.
(Skersai nuo Haven teatro)

WINTER GARDEN TAVERN, Inc.
VYTAUTAS BELECKAS, savininkas
BARAS, RESTORANAS, DIDELĖ SALĖ SUSIRINKIMAMS VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PUOTOMS
VISI KVIEČIAMI ATSILANKYTI
1883 MADISON STREET, BROOKLYN 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties) (RIDGEWOOD)
Tel: EV. 2-9586

MALONI VIETA SUSITIKTI PO DARBO
RESTORANAS IR BARAS
ĮVAIRUS GĖRYMAI IR UŽKANDŽIAI
Savininkas — mūsų tautietis GEORGE RACHUN
MORGAN AVE. ir HARRISON PLACE, BROOKLYN, N. Y.
Telefonas: HY 7-9758

JOSEPH LACHOWICZ
BARAS IR RESTORANAS
ŠILTI VALGIAI IR ĮVAIRŪS GĖRIMAI
Kampas Bedford Ave. ir No. 4th St. Brooklyn, N. Y.
Telefonas: EV. 4-8325

B. J. SCHEGAUS
REAL ESTATE & INSURANCE AGENTAS
Seniausia lietuviška nekilnojamo turto ir draudimo įstaiga Brooklyne
Visada visiems sąžiningai patarnaujama.
195 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 7-1241.

Telefonas: EVergreen 7-7411
KLEEN KOL COAL CO.
LISAUSKO ANGLIŲ KOMPANIJA
Anglys, Coke ir Aliejus
496 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
Gyvenamoji vieta:
65-43 Grand Ave., TWining 4-8087 Maspeth, N. Y.
Telefonuoti po 5 val. vakarais

PHILIP BENDER
AVALINĖS KRAUTUVĖ
Mūsų krautuvėje galima gauti batų, tinkamų visiems keturiems metų sezonams.
Lietuviams ypač gerai žinoma mūsų avalinės kokybė.
245-247 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
Telefonas: EV. 7-2043

Paminklai
JOS. BERMEL INC.
H. H. ALTHOFF, Pres.
PAVYZDŽIAI IR ĮSTAIGA
PRIEŠAIS NAUJUS VARTUS Į ŠV. JONO KAPINES
Kampe Metropolitan ir 8-th Street (Dry Harbor Road)
MIDDLE VILLAGE, QUEENS COUNTY, N. Y.
Tel. DAvenport 6-2393 DAvenport 6-2633

Max Schwartz, M. D.
Buvęs Berlyno moterų ligų klinikos gydytojas
177 E. 79th STREET, NEW YORK, N. Y.
Priėmimo valandos: 12-2 ir nuo 6 iki 8 vak. p. p.
Telefonas: BUtterfield 8-8717

The GLEN RESTAURANT
Puikiausi valgiai pietums ir vakarienei. Įvairios rūšies žuvis. Paruošiami užsakymai išsinešimui
DIDELIS VYNO IR LIKIERIŲ PASIRINKMAS
Salė parengimams ir susirinkimams
98 WYCKOFF AVE., BROOKLYN, N. Y.
kampas DeKalb Ave. (Prie pat Wagner Kino Teatro).
Telefonas: EV. 2-9118

RESTORANAS IR BARAS
ĮVAIRŪS GĖRYMAI IR VALGIAI
LIETUVIS VIRĖJAS, LIETUVIS BARTENDERIS
31 So. 3rd St., Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas EV. 4-8719

COOPER RESTAURANT
BAR & GRILL
FRANK MILAS ir JOHN L. RIMSA
Savininkai
101 Cooper Street, Brooklyn, N. Y.
(Evergreen Ave. kampas)

POVILANSKŲ BARAS IR RESTORANAS
SALĖ ŠEIMYNINIEMS PRAMOGOMS
158 GRAND STREET
Tel. EVergreen 4-9737 BROOKLYN, N. Y.

ALLIANCE CRYSTAL COCTAIL BAR
Kazys ir Alvina Buividai
Vienas iš gražiausių kabaretų mieste. Geriausios rūšies maistas, įvairiausi gėrimai
DU ORKESTRAI, "FLOOR SHOW" IR ŠOKIAI
Vakarais muzika prie baro.
80 ST. MARKS PLACE NEW YORK, N. Y.
(8th St. ir 1st Avenue) GRamercy 7-9765

SCHOLES BAKING, Inc.
LIETUVIŠKA DUONA—GERIAUSIA DUONA

V. LUKAS, vedėjas
Mes kepame visokias duonas ir pyragus vestuvėms, krikštynoms, gimtadieniams ir kitokioms iškilmėms. Visus užsakymus mes išpildome kogeriausiai.
532 Grand St. Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 4-8802

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA
231 Bedford Avenue, Brooklyn, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS
Telefonas, EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Ave., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 7-4335 Koplyčia Laidotuvėms

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME
MATHEW P. BALLAS, Direktorius
ALB. BALTRŪNAS-BALTON, Reikalų Vedėjas
660 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.
Tel. STagg 2-5043 NOTARY PUBLIC

Eastate of A. J. VALANTIEJUS
V. R. VALANTIEJUS, Mgr.
GENERAL INSURANCE AGENT
54-41 — 72nd Street, Maspeth, L. I., N. Y.
NOTARY PUBLIC. Tel. NEwton 9-4464

SHALINS FUNERAL HOME
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
F. W. SHALINS, Jr. J. B. SHALINS
84-02 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.
Tel. VIrginia 7-4499 Koplyčia Laidotuvėms

ROGERS FUNERAL HOME
P. RADZEVIČIUS, Direktorius
Telefonas, STagg 2-4409
Koplyčia Laidotuvėms NOTARY PUBLIC

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams

New Yorkas ir Apylinkė

Pas mus

Vytautas Stašinskas, Lietuvos vicekonsulas New Yorke, dalyvavo Woldorf Astoria viešbuty suruoštuose iškilminguose pietuose, Italijos premjero Gasperi priėmimo proga.

Albinas Kudirka, kuris jau eilę metų plaukioja prekybiniais laivais, kaip jūrų karininkas, trumpam laikui sustojęs New Yorke, buvo apsilankęs Vienybės redakcijoje.

Dr. K. Vyšniauskas iš New Yorko persikėlęs į Ohio valstybę, išlaikė papildomus egzaminus ir dabar turi teisę verstis gydytojo praktika dviejose valstybėse: New Yorko ir Ohio.

M. J. Vokietaitis, žinomas Connecticut lietuvių veikėjas, nuvykęs tarnybiniais reikalais į St. Louis, Missouri, siunčia mums savo linkėjimus.

Dr. Juozas Pajaujis, profesoriaująs Aliaskos universitete, šią vasarą praleido keliaudamas po tolimą šiaurę, dabar grįžo atgal prie darbo.

L. Dirkienė išvyko į Detroitą dalyvauti Pabaltijo Moterų konferencijoje.

S. Zaunius, Operos solistės Vincės Jonuškaitės sūnus, baigęs apmokymą, buvo pasiųstas į Korėją ir šiuo metu jau randasi fronte.

Prof. J. Kaminskas, VLIKo narys, atplaukia į Ameriką. Apsistos New Yorke pas savo giminaičius Petniūnus.

J. Ginkus išleidžia naujus kalėdinius atvirukus, kurie šiais metais bus labai gražūs.

vyksta į Waterbury, kur jie turės pasitarimą su ALTS pirmininku dr. Colney ir kitais veikėjais.

Pranas Šimaitis, buvęs siuvėjų kontraktorius, kuris dabar su šeima gyvena savo ūkyje Connecticut valstybėje, buvo atvykęs dalyvauti lietuvių lokalo 50 metų sukakties bankiete.

A. Kupčinskienė, Vienybės skaitytoja, grįžo iš Pennsylvanijos valstybės, kur ji buvo nuvykusi aplankyti savo giminių, draugų ir pažįstamų.

Arbit Blatas nuo spalio 22 d. iki lapkričio 10 d. atidaro savo darbų parodą Associated American Artists galerijoj, 711 Fifth Ave., N. Y. C. Parodos atidarymas įvyks spalio 22 d. 8:30 vakare.

Algirdas Bacey, žinomos veikėjos Uršulės Bacevičienės vyresnysis sūnus, kuris praeitą pavasarį baigė aukštuosius mokslus ir apsivedė, šį mėnesį išeina į kariuomenę. Jaunesnysis Bacevičienės sūnus Mindaugas jau seniau išėjo savanoriu į laivyną.

Dr. T. Savickis praneša, kad jo kabinetas iki kito pranešimo uždarytas. Dėl ligonių lankymo namuose ir kitais reikalais kreipkitės: TAylor 7-8231.

"Gabijos" knygynas praneša, kad gauta įvairių lietuviškų plokštelių (recordų), kurios užsakytojams siunčiamos paštu ir į kitas vietoves. Plokštelių sąrašai pageidaujantiems siunčiami nemokamai. Adresas: Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. Telefonas, EV. 8-6163.

J. Ginkus, P. Narvydas, J. Barčiauskas, J. Valakas ir A. Sodaitis ateinantį sekmadienį

OLANDAS NORI GAUTI LIETUVIŠKŲ KNYGŲ

Šiomis dienomis iš Amsterdam, Olandijos, Vienybės redakcija gavo atviruką, kuriame taisyklingai lietuvių kalba rašoma:

"Gerbiamas Tamsta, Esu olandas, skaitau truputį lietuviškai. Ar negalėtum Tamsta man pasiųsti knygų sąrašą? Būčiau Tamstai didžiai dėkingas. Pasilieku su pagarba. C. W. Bieling, Korte van Eeghenstraat 6, Amsterdam, Holand."

Mūsų litaunistams, kuriems rūpi lietuviškumo plitimas, patartina su tuo įdomiu olandu susirašinėti.

KASMET AUKOS PO $10.00 LIETUVIŲ ŠALPAI

Bronė Žiaukaitė, dirbanti Philadelphijoje prie namų ruošos, įteikė $20.00 auką BALF pirmininkui kan. prof. J. B. Končiui, lietuvių tremtinių šalpos reikalams pareikšdama: "Kai buvau tremtyje, vieną kartą gavau kilogramą cukraus, tai buvo man didžiausias džiaugsmas. Jau antri metai kai atvykau į Ameriką ir nutariau už kiekvienus čia išgyventus metus aukoti po $10.00, todėl dabar aukoju už du metus $20.00. Malonėkite šią auką persiųsti nelaimingiems lietuviams Vokietijoje".

SENAS ŽMOGUS NEPAGAILĖJO 25 DOLERIŲ

Petras Klimas iš Sterling, N. J. rašo: Vienybėje pastebėjau, kad Brooklyne eina rinkliava, tai ir aš prisiunčiu į BALF Centrą $25.00, kaip pereitais metais padariau. Pas mus čia lietuvių visai nėra, tik mes maža šeima ir aš senis, vienas sau, bet prisiunčiu dėl biednųjų keletą dolerių".

ŠVIEŽIA IR MEISTRIŠKA KNYGA

Apie neseniai išleistą Jurgio Savickio novelių knygą "Raudoni batukai" rašytojas ir kritikas Jonas Aistis Gabijos žurnale taip rašo: "...reikėtų džiaugtis, kad jis, po tokios ilgos pertraukos, pasirodė toks stiprus, o iš antros pusės, tektų apgailestauti, kad jis visą laiką šiuo žaru nekūrė... Savickio stilius labai rafinuotas, labai išdailintas... Visos šioje knygoje tilpusios novelės įdomios ir originalios... "Raudoni batukai" tikrai šviežia ir didelė knyga. Ji yra meistriška. Tikime, kad ji patiks skaitytojui. Knyga išleista skoningai ir gražiai."

"Raudonų batukų" kaina $1.50. Gaunama šiuo adresu: Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. ir pas platintojus.

SUSIRINKIMAS

Lietuvių Studentų Tautiškų (Broliškų ir Draugiškų) Korporacijų sambūrio metinis susirinkimas įvyks spalio 14 d. (sekmadienį), 5 v. vakare Tautininkų klubo patalpose (Grand st. ir Union ave. kampas, Brooklyne).

Bus renkama valdyba ir svarstomi kiti svarbūs reikalai. Nariams dalyvauti būtina.

KADA ŠIŲSTI KARIAMS DOVANAS

Paštas skelbia, kad šiais metais Kalėdų dovanų pakietus kareiviams tarnaujantiems už Amerikos sienų, reikia paduoti paštui ne vėliau lapkričio 1 dienos. Gi laivyne tarnaujantiems kariams turi būti paduota iki spalio 15 d. Pakietukai neturi būti sunkesni kaip 70 svarų ir lydraštyje reikia surašyti, kas jame sudėta.

STUDENTŲ ŽINIAI

Sekmadienį, spalio 14 d., 12:15 val. Brooklyne Apreiškimo parapijos mokyklos patalpose šaukiamas visuotinas L. Studentų D-jos New Yorke skyriaus narių susirinkimas. Kviečiami įsiregistruoti naujieji studentai.

ŠOKIŲ VAKARAS

Ateinantį sekmadienį, spalio 14 d. 7 val. vakare, Apreiškimo parapijos salėje Ateitininkų Jaunimo kuopa rengia šokių vakarą. Gros Macelio kapela. Veiks bufetas.

IEŠKOME LIEETUVOS VAIZDŲ

Prašome paskolinti, kas turite leidžiamai apie Lietuvą knygai fotografijų šių miestų: Panevėžio, Ukmergės, Marijampolės, Vilkaviškio, Alytaus ir Telšių. Klišes padarius, fotografijos bus su dėkingumu grąžintos. Siųsti šiuo adresu: A. Bendorius, 251 Cooper St., Brooklyn 7, N. Y.

NAUJI "GABIJOS" LEIDINIAI

"Gabijos" leidykla kątik išleido šiuos naujus leidinius: Jurgis savickis "Raudoni batukai", novelės, 134 psl., kaina $1.50, Lazdynų Pelėda "Motulė paviliojo," apysaka, 43 psl. 60 c., Juozas Kėkštas "Ramybė man," poezijos lankas, 45 psl. 80 c., literatūros žurnalą "Gabiją" Nr. 1, red. Stp. Zobarskas, dalyvauja 18 autorių, 84 psl., $1.00. Leidiniai gaunami šiuo adresu: Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn, N. Y.

Iladėka New Yorko apylinkės chorams

Kai rugsėjo 9 d. šv. Patricko katedroje, New Yorke suskambėjo iš gausingo jungtinio choro "Pulkim ant kelių," drauge su esančiais katedroje, retam kuriam neriedėjo ašaros. Tas pat ir klausant kitas giesmes. Manau jog nemažesnį, o gal dar didesnį, įspūdį padarė Lietuvoje tos giesmės paleistos per "Amerikos Balsą" į tuos kuriems teko laimės girdėti. Kas buvo tose pamaldose katedroje, to pergyvento įspūdžio niekuomet nepamirš. Visa tai atsiekta, brangus choro nariai, Jūsų širdingo bendradarbiavimo dėka, įdedant visą savo jausmą į giesmę. Jūsų atidumas ir susikaupimas į mano kaipo dirigento, mostus, davė galimybes drausmingai, sutartinai ir su giesmei atatinkamais pajvairinimais iki meniškos aukštumos davesti. Turint neįprastą katedroje aplinką, nelengva tai pasiekti. Aš jaučiu gyvenąs bendrai Jūsų sielose pergyvenimais nuotaikos jausmais. Todėl už visą tai reiškiu savo giliausią Jums, brangūs choristai, iš gilumos širdies padėką. Tas momentas buvo mums visiems bendrai brangus. Jis negali būti pamirštas.

Taip pat dėkoju gerb. chorų vedėjams už širdingą pagalbą. Didelė padėka priklauso mano kaimynui, muzikui, J. Čižauskui už sklandų vargonais pritarimą. Širdingai dėkoju mūsų lietuviškųjų radijo direktoriams nepagailėjusiems šilto žodelio suvedimui su chorais — choristais į artimą bendradarbiavimą kur dėl laiko stokos ir įvairių atostogų nebuvo galimybės asmeniniai su eiti.

Visiems bile kuo prisidėjusiems prie šio istorinio darbo reiškiu bendrą padėką, nes buvo atliktas Tėvynės garbei neįvertinamai didelis darbas. Rėmusių šį darbą sąžinė yra rami ir kupina pasididžiavimo.

Su gilia pagarba

Juozas Žilevičius, L. M.

AUGUST TORMA VIZITAVO AMERIKĄ

Estijos Gen. Konsulas New Yorke ir ponia Kaiv suruošė jo garbei priėmimą Belmont Plaza Hotel spalio mėn. 3 dieną. Apie 60 kviestų svečių iš Free Europe Komiteto, tautinių estų, lietuvių ir latvių grupių pirmininkai, "Voice of America" tautinių vienetų vedėjai ir šiaip žymūs amerikiečiai — Baltijos kraštų draugai — smagiai praleido laiką jaukioje atmosferoje. Ministras Torma gerai kalba lietuviškai — išmoko atstovaudamas Estiją Lietuvoje.

Iš lietuvių priėmime dalyvavo Gen. Konsulas J. Budrys, Patariamosios Grupės Pirmininkas V. Sidzikauskas ir "Voice of America" vieneto vedėjas p. K. Jurgėla.

SKAUTŲ VYČIAI

Šį sekmadienį, spalio 14 d. 9 val. 30 min. prieš piet Apreiškimo parapijos salėje įvyksta skautų vyčių sueiga. Skautininkas Samušis skaitys paskaitą. Kviečiami vyčiai ir kandidatai dalyvauti.

PIKETUOS LAISVĘ

Spalio 14 d. prie Laisvės namo 110-06 Atlantic Ave., Richmond Hill 19, N. Y. įvyks Laisvės parengimo piketas. Piketas rengiamas atskirų asmenų ir organizacijų iniciatyva. Visi lietuviai kviečiami dalyvauti pikete.

PRAŠOME ATSILIEPTI

Ramanauskaičių Marės ir Agotos, kilusių iš Beržinių kaimo, Virbalio valsč., kadaise gyvenusių Brooklyne. Ieško Jonas Česnius, 743 Grand St., Brooklyne.

NAMAS PARDAVIMUI

Ridgewoode prie BMT stoties, 16 šeimynų su moderniškais įrankiais, aliejaus šiluma, vienas butas tuščias ir galima gauti kitą butą, atleidus prižiūrėtoją. Nuomos į metus $6,000. Nuoma už butus galima pakelti. Lincoln Savings Banko morgečius 4% sumokamas $500 metams.

BENEDICT J. SCHEGAUS
195 Grand Street
Brooklyn 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-1241

Dr. S. Černovas
Kraujo ir Odos ligos
223 SECOND AVENUE,
Room 14
Tel. GR. 7-7697

LIETUVIŲ SIUVĖJŲ LOKALO 50 METŲ SUKAKTIES VAKARIENĖ

Brooklyno lietuviai siuvėjai, kurie sudaro Amalgamated Clothing Workers of America 54 skyrių arba lokalą, praeitą šeštadienį, spalio 6 d., Hotel New Yorker salėje minėjo savo 50 metų įsikūrimo sukaktį. Vakarienė, jos dalyviams pripildžius viešbučio salę, buvo pradėta su Amerikos ir Lietuvos himnais, kuriuos giedojo V. Pranckienės vadovaujamas Harmonijos ansamblis. Sieną, prie kurios stovėjo garbės svečių stalas, puošė Amerikos ir Lietuvos vėliavos, taip pat didžiulisSidney Hilman, siuvėjų unijos steigėjo ir organizatoriaus, paveikslas. Programą atidarė ilgametis lokalo veikėjas J. Petersonas, kuris publiką pakvietė minutės susikaupimo tyla pagerbti mirusius unijos narius. Vėliau jis vakaro programai vesti pakvietė žymų unijos veikėją Joseph Gold, kuris pasakė įdomią kalbą ir pasveikino lietuvius siuvėjus, sulaukusius šios sukakties.

Buvo pakviesta kalbėti visa eilė lokalo ir unijos centro veikėjų. Kalbėjo dabartinis lokalo pirmininkas Vincas Zavackas, delegatas V. Ubara, Jągėla, Michelsonas, unijos centro iždininkas Miller, ACW of A prezidentas Jacob S. Potofsky, tos pačios organizacijos biznio vedėjas J. Hollander ir kiti. Ypač įdomią kalbą pasakė prezidentas Potofsky, pareikšdamas, kad lietuviai siuvėjai gali didžiuotis, sulaukę tokios sukakties, nes šie metai esą didžiausi žmonijos progreso metai.

Be visos eilės pasakytų kalbų, buvo ir koncertinė programa, kurią sudarė V. Pranckienės Harmonijos Ansamblio dainos, V. Žukausko, V. Kidolio ir Edv. Juzumo kupletai bei jumoras ir tikrai įdomus buvusios Lietuvos valstybinės operos artistės Vincės Jonuškaitės dainavimas. Vienas bankieto dalyvių, būtent, Juozas Pauliukonis, klausydamas Vincės Jonuškaitės dainavimo, net taip pareiškė: "Už tokį dainavimą aš jai duodu ne kreditą, bet cash..."

Dėl bendros vakaro nuotaikos būtų galima kai ką ir neigiamo pasakyti. Bet, nėra tokio dalyko kurio nebūtų galima pagerinti. Pagaliau, juk tai sukaktis. Kiekvienos sukakties proga, paprastai, stengiamasi apsiriboti sveikinimais. Todėl ir šį kartą priekaištus padėsime į šalį. Pati vakarienė buvo gera — niekam netrūko nei maisto, nei gėrimų. Tvarka vakarienės metu buvo gana gera.

Reikia dar pažymėti, kad šiai sukakčiai paminėti tą pačią dieną Apreiškimo parapijos bažnyčioje įvyko iškilmingos mišios. Lietuvių siuvėjų lokalas buvo įkurtas 1901 m., ir pirmųjų jo kūrėjų vos keletas yra gyvų. Todėl mišios buvo skirtos mirusiųjų lokalo steigėjų, narių, bei veikėjų atminčiai. Bažnyčioje buvo nemažas skaičius lokalo narių, kurie atvyko organizuotai, su Amerikos, Lietuvos ir unijos vėliavomis. Vėliavas nešė Jackus, Kundrotas ir Čerka. Dalyvavo visa lokalo valdyba.

Šios sukakties proga apie lietuvių šiuvėjų lokalą, jo praeitį, jo steigėjus ir pirmuosius jo organizatorius reikėtų parašyti plačiau. Šiaip ar taip, lietuviai siuvėjai Brooklyne visada buvo ir tebėra gana svarbus faktorius. Tegu lokalo nariai yra įvairių politinių pažiūrų bei įsitikinimų žmonės. Bet, be tiesioginių unijos reikalų, jie sugeba nemažai prisidėti ir prie grynai lietuviškų darbų. Lokalas nuolat skiria nemažas aukas lietuviškiems reikalams, ypač šalpai. Pavyzdžiui, šiemet lietuvių siuvėjų lokalas vėl paskyrė Balfui 300 dolerių. Panašios aukos yra skiriamos kasmet. Vargiai, ar Brooklyne rastume kitą lietuvių organizaciją, kuri įvairiems lietuviškiems reikalams būtų aukojusi tiek pinigų, kiek yra aukojęs 54 lokalas.

Baigdamas, noriu dar pažymėti, kad šiame bankiete dalyvavo nepaprastai daug kitataučių.

Povylas J. Kyrius

Posėdžiavo SLA Vykdomoji Taryba

Praeitą savaitę New Yorke buvo susirinkusi SLA Vykdomoji Taryba, kuri turėjo reguliarų metinį savo posėdį. Posėdyje dalyvavo visi Vykd. Tarybos nariai: teisėjas W. F. Laukaitis, Povylas Dargis, dr. M. J. Vinikas, adv. K. Gugis, E. Mikužiūtė, J. Maceina ir dr. S. Biežis.

Ta pačia proga čia įvyko ir SLA Apšvietos Komisijos, kurią sudaro dr. P. Grigaitis, M. Vaidyla ir V. Tysliavienė, pasitamas.

Ateinantį mėnesį prasideda SLA Vykd. Tarybos narių nominacijos. Kaip teko girdėti, SLA veikėjai ruošiasi nominuoti rinkimams tuos pačius Vykdomosios Tarybos narius.

Evangelikų žiniai

Šio mėnesio 21 dieną 6 v. po pietų Brooklyne St. John bažnyčioje, Maujer St. 197 įvyksta lietuvių evangelikų pamaldos.

Po pamaldų parapijos salėje šalia bažnyčios įvyks New Yorko ir apylinkės lietuvių evangelikų susirinkimas, parapijos, jaunimo grupės bei sekmadienio mokyklos steigimo klausimams aptarti.

Kviečiami apsilankyti visi lietuviai evangelikai.

ALBRECHT & KOELBER
MĖSOS URMO PARDAVIMAS
197 NORTH 6th ST., BROOKLYN 11, N. Y.
EVergreen 8-6322

Fasolino Memorials

Fank Fasolino, Sr., Savininkas
Ernest Fasolino, Biznio vedėjas.

GAUNAMI ĮVAIRIAUSIO STILIAUS PAMINKLAI, MAUŽOLIEJAI IR STATULOS.

Fasolino Memorial firma, kuri stato paminklus, Calvary, Mt. St. Mary ir visose kitose Long Island kapinėse, lietuviams yra žinoma daugiau, kaip 40 metų.

Darbas atliekamas artistiškai, sąžiningai ir prieinamomis kainomis.

Pasirinkimas neribotas. Tik reikia aplankyti Fasolino Memorials paminklų parodas...

DIRBTUVĖ IR PARODA:
79-12 METROPOLITAN AVE., MIDDLE VILLAGE, L. I.

Paminklų paroda:
66-86 80th STREET, MIDDLE VILLAGE, L. I.

CENTRALINIS OFISAS:
66-56 80th STREET, MIDDLE VILLAGE, L. I.
FASOLINO MEMORIALS
(PRIEŠ PAT ŠVENTO JONO KAPŲ VARTUS)
DAvenport 6-1282

86-TH ST. CASINO TEATRAS
210 East 86th Street
Tel.: REgent 4-0257
BUtterfield 8-0561
Nuo spalio 12 iki 18 d.
"FAMILIE BUCHOLZ"
Su Henny Porten — Gustav Frohlich—Grethe Weiser—Marianne Simson—Kathe Dyckhoff—Paul Westermeier—Kurt Vespermann-Jakob Tiedtke
PAT IR PATAČONAS FILMOJE
"BLINDE PASSAGIERE"
Su Genia Nikolajewa—Margarete Kupfer—Mady Rahl — Rudolf Platte Gaston Briese — Petra Unkel
Savaitinė kino apžvalga.

JOHN DERUHA, M. D.
Inkstų, pūslės, odos, kraujo, vidurių ir kitų ligų gydytojas.
Apžiūrėjimas ir kraujo tyrimas 3 dol. Priėmimo valandos 10-2 ir 4-9.
Mokslus baigęs Europoje
128 E. 86th ST., NEW YORK CITY
Virš Lexington Ave. požeminio traukinio stoties. Lengva privažiuoti iš visur. Atskiri laukimo kambariai vyrams ir moterims.

DIDŽIULIS KOMIŠKŲ VAIDINIMŲ IR ŠOKIŲ
VAKARAS
įvyksta Sekmadienį,
LAPKRIČIO – NOVEMBER 4 DIENĄ
MALONIOJ IR JAUKIOJ
Lietuvių Šv. Jurgio Draugijos Salėje,
180-182 New York Ave., Newark, N. J.
Programoje: KOMIŠKI VAIDINIMAI kuriuos išpildys LINKSMIEJI BROLIAI (pirmą kartą Newarke) vadovaujami buvusio Kauno ir Vilniaus valstybinio teatro artisto VITALIO ŽUKAUSKO.
Po vaidinimų bus ŠOKIAI. Bufetas — gausūs užkandžiais ir gėrimais. Pradžia 6 val. vak. (durys atdaros 5:30 val. Vakare). ĮĖJIMAS $1.00
Rengia Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga

MIČIULIO RŪBŲ KRAUTUVĖJE...

Jūs galite gauti paltų ir siūtų žemesnėmis kainomis, negu bet kurioje New Yorko krautuvėje.

Bet, svarbiausia, jūs čia turite tą patį, šimto procentų vilnos ir pirmos rūšies darbo drabužių pasirinkimą. Nueikite persitikrinti!

E. P. MITCHELL CO.
Manufactures of
FINE CLOTHES FOR MEN
1245 BROADWAY BROOKLYN 21, N. Y.
GL 5-2246

(Green Ave. kampas, pirmame aukšte, vienas blokas nuo Gates Ave. stoties, važiuojant Broadway BMT Linija).